

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма

**«Українська мова для класів з навчанням молдовською мовою.
5 – 9 класи»
для закладів загальної середньої освіти**

(автори Свінтковська С. А., Верготі Л. Т., Ткаченко С. І., Цимбал Т. В)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»

(Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)

Пояснювальна записка

Володіння державною мовою є одним з найважливіших обов'язків кожного громадянина України. Саме тому вивченню української мови в загальноосвітніх навчальних закладах з молдовською мовою навчання надається особлива увага й відводиться важлива роль у процесі здобуття повноцінної лінгвістичної освіти. Вивчення державної мови відкриває підростаючому поколінню шляхи максимальної особистісної реалізації в різних сферах людської діяльності й формує внутрішній світогляд громадянина України, незалежно від національності та соціального статусу. Мова є кодом доступу в найрізноманітніші галузі знань, опанування яких забезпечує молодому поколінню відповідне самовизначення в професійному та соціальному аспектах практичної життєдіяльності.

Мета мовно-літературної освітньої галузі – розвиток компетентних здобувачів освіти із гуманістичним світоглядом, які володіють українською мовою, читають інформаційні та художні тексти, зокрема класичну та сучасну художню літературу для збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтацій і ставлень.

Програму з української мови для закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) з молдовською мовою навчання розроблено відповідно до Закону України "Про повну загальну середню освіту" й Державного стандарту базової середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. №898). У програмі визначено вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти на рівні базової середньої освіти на основі компетентнісного підходу, загальний обсяг їх навчального навантаження.

Високий рівень володіння державною мовою забезпечує можливість здобувачам освіти задовольняти соціальні, культурні, освітні потреби, сприяє взаєморозумінню й толерантності в умовах полікультурного середовища в Україні.

У програмі визначено мету, завдання, принципи та зміст навчання і вимоги до конкретних очікуваних результатів.

Переорієнтація процесу навчання на компетентнісну освіту передбачає досягнення конкретних практичних результатів у розвитку сучасного здобувача \ здобувачки освіти. Тому сьогодні необхідно створити умови здобувачам для навчання, що допоможуть їм здобути якісну освіту, підготувати їх до дорослого життя.

Метою базового курсу вивчення української мови ЗЗСО з молдовською мовою навчання є розвиток особистості засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативних компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі.

З огляду на сформульовану мету, враховуючи вимоги Державного стандарту базової середньої освіти та геополітичні умови неспорідненого білінгвізму, необхідно виконати такі **завдання**:

- вироблення й реалізація мотиваційної бази вивчення державної мови в ЗЗСО з молдовською мовою навчання;
- мотивація освітнього процесу та розвиток особистості, що розвиває фізичні, пізнавальні, духовні якості;
- забезпечення необхідних умов й інформаційного середовища для засвоєння необхідних теоретичних базових знань з української мови;
- використання компаративного підходу, доцільно й відповідно до мовознавчих традицій;
- визначення основних граматичних рис, що складають систему відмінностей граматичної будови синтетичної української та аналітичної молдовської мов;
- формування ключових і предметних компетентностей,
- збагачення й активізація словникового запасу, формування орфоепічних, граматичних, лексичних, пунктуаційних та стилістичних умінь;
- розвиток діалогічного й монологічного мовлення; умінь спілкуватися українською мовою у повсякденному житті залежно від ситуації;
- Формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації;
- використання ресурсів української мови в різних комунікативних сферах;
- використання тематики й різновидів навчальних текстів, що навчають здобувачів освіти відчувати естетичну природу української мови й спрямовувати їх свідомість на формування духовного світу громадянина України.

Зміст програми визначають предметний (забезпечує формування предметної компетентності) і метапредметний (спрямований на формування ключових компетентностей) компоненти.

Основною **метою** курсу української мови в загальноосвітніх навчальних закладах з молдовською мовою навчання є формування комунікативно повноцінної особистості в умовах романо-слов'янського білінгвізму. У процесі навчання громадянин української держави повинен оволодіти всіма необхідними знаннями, вміннями та навичками на різних мовних рівнях, які дозволять йому впевнено почуватись у будь-якій комунікативній ситуації, вправно й доцільно використовувати зображально-виражальні ресурси української мови в межах відповідного граматичного оформлення; розуміти лексичну й граматичну специфіку всіх функціональних стилів сучасної української мови й уміти ними користуватися відповідно до життєвих чи комунікативних потреб; комунікативно доцільно користуватися засобами української мови — її стилями, типами, жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо).

Навчання української мови здобувачів освіти ЗЗСО з молдовською мовою навчання ґрунтується на таких **принципах**:

- науковості, доступності, зв'язку теорії з практикою, міцності, наступності і перспективності, системності й послідовності, наочності, свідомості та компаративістських романо-слов'янських підходах, перекладознавчому;
- позитивна емоційність навчання, використання методів і прийомів, які забезпечують цікавість, викликають позитивні емоції, задовольняють допитливість, інтерес до предмета;
- науковість і доступність навчального матеріалу;
- комунікативна спрямованість освітнього процесу;
- дотримання основного принципу вивчення української мови в ЗЗСО з молдовською мовою навчання.

Основою формування ключових компетентностей є особистісні якості, особистий, соціальний, культурний і навчальний досвід учнів; їх потреби та інтереси, які мотивують до навчання; знання, уміння та ставлення, що формуються в освітньому, соціокультурному та інформаційному середовищі, у різних життєвих ситуаціях.

Наскрізними в усіх ключових компетентностях є такі вміння:

- взаємодіє з іншими особами в усній формі, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;
- сприймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, зокрема інформаційних та художніх текстах класичної та сучасної художньої літератури, медіатекстах, та використовує інформацію для збагачення власного досвіду і духовного розвитку;
- висловлює власні думки, почуття, ставлення та ідеї, взаємодіє з іншими особами у письмовій формі;
- взаємодіє з іншими особами в цифровому просторі, дотримується норм літературної мови;
- досліджує індивідуальне мовлення, використовує мову для власної мовної творчості, спостерігає за мовними явищами, аналізує їх.

5-й клас

(140 год., 4 год. на тиждень)

Мовна змістова лінія		
Очікувані результати	Зміст навчального предмета	Орієнтовні види робіт
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>сприймає усну інформацію [РМЛ 1.1]; розуміє значення мови в житті суспільства, роль української мови як державної в Україні [6 РМЛ 1.1.2-2]; висловлює міркування про роль української мови в житті держави і її громадян [6 РМЛ 2.3.2]; усвідомлює необхідність вільного володіння державною мовою; відповідає на запитання за змістом прочитаного та прослуханого [6 РМЛ 1.1.3]; складає й записує словосполучення, речення; усно відтворює зміст почутого повідомлення [6РМЛ 1.2.1]; складає мінітвори та створює мініпроекти; обґрунтовує своє ставлення до змісту та форми почутого повідомлення [6 РМЛ 1.5.1]; використовує українську мову як засіб</p>	<p>Вступ Мова єднає народи.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - відповіді на питання за змістом прослуханих висловлень; - записування словосполучень, речень про мову; - складання мінітворів та створення мініпроектів (орієнтовні теми: «Чому треба берегти рідну мову», «Нас єднає українське слово»); - створення теги слів <i>мова, держава, Україна</i>; - переклад з молдовської мови українською речень розповідного характеру про значення й роль державної мови в житті людини й суспільства; - збагачення словникового запасу.

<p>формування ціннісної позиції щодо громадянського патріотизму, любові до Батьківщини, почуття гордості за свою країну; перекладає з молдовської мови українською словосполучення й речення; активно послуговується українською мовою в усіх царинах життя.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>знає і визначає терміни: основа слова, закінчення, корінь, префікс, суфікс; виділяє й визначає основу слова, закінчення, корінь, префікс, суфікс; змінює слово за запитаннями; добирає групи споріднених слів [6 РМЛ 1.3.1]; розуміє словотворчу роль префіксів і суфіксів; утворює споріднені слова за допомогою префіксів і суфіксів; розуміє різницю у значенні слів, утворених за допомогою префіксів і суфіксів [6 РМЛ 1.1.2-2]; правильно позначає частини слова; обґрунтовує необхідність творення слів за допомогою префіксів і суфіксів [6 РМЛ 1.5.1];</p>	<p>Повторення вивченого в початковій школі</p> <p>Будова слова. Значущі частини слова. Частини мови. Іменник. Прикметник. Числівник. Займенник. Дієслово. Прислівник. Службові слова: прийменники, сполучники. Словосполучення. Головне і залежне слово у словосполученні. Речення. Зв'язок слів у реченні . Головні члени речення (підмет і присудок) і другорядні. Види речень за метою висловлювання й інтонацією. Побудова речень із звертаннями. Речення з однорідними членами.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - утворення споріднених слів за допомогою префіксів і суфіксів; - укладання речень зі спорідненими словами; - конструювання словосполучень та речень; - робота з деформованим текстом на визначення послідовності речень; - доповнення речень звертаннями та однорідними членами; - укладання речень із звертаннями та однорідними членами; - відтворення прослуханого медіатексту із використанням звертань та однорідних членів; - укладання карти знань; - переклад з молдовської мови українською невеликого тексту розповідного характеру з елементами опису окремого предмета або тварини; - збагачення словникового запасу.

<p>усвідомлює важливість уміння знаходити й розрізняти частини мови в реченні, тексті;</p> <p>обґрунтовує необхідність поділу слів на частини мови [6 РМЛ 1.5.1];</p> <p>розрізняє службові слова від інших частин мови [6 РМЛ 2.2.2];</p> <p>розставляє розділові знаки в кінці речення, при звертанні, однорідних членах речення;</p> <p>знаходить і виправляє лексичні, орфографічні та пунктуаційні помилки [6 УМД 3.3.1-1];</p> <p>будує речення із звертаннями та однорідними членами;</p> <p>доповнює речення звертаннями та однорідними членами реченнями [6 РМЛ 3.3.2-3];</p> <p>конструює словосполучення та речення;</p> <p>складає текст, речення, висловлення [6 РМЛ 3.1.4-1];</p> <p>опрацьовує деформований текст;</p> <p>унаочнює та візуалізує почуте повідомлення [6 РМЛ 2.2.2-1];</p> <p>перекладає з молдовської мови українською текст.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p>	<p>Лексикологія. Лексичне значення слова</p>	<p>- складання хмарки слів за темою</p>

<p>розуміє і витлумачує лексичне значення слів;</p> <p>визначає належність слів до певної лексичної категорії: однозначні й багатозначні, загальноживані (нейтральні) і стилістично забарвлені слова, групи слів за значенням, а також їх роль у тексті;</p> <p>пояснює значення відомих слів, їх походження [6 РМЛ 2.4.1];</p> <p>передає за допомогою окремих способів і засобів візуалізації враження від почутого [6 РМЛ 1.2.3-1];</p> <p>користується тлумачним і перекладним словниками, словниками синонімів, антонімів;</p> <p>розрізняє пряме й переносне значення багатозначних слів [6 РМЛ 1.4.6];</p> <p>визначає і самостійно добирає синоніми, антоніми, омоніми, пароніми,</p> <p>оцінює їхню роль у мовленні; доцільно й правильно використовує синоніми, антоніми в усному й писемному мовленні [6 РМЛ 1.7.2-1];</p> <p>використовує синоніми як засіб зв'язку речень у тексті та для уникнення невинуватених повторів [6 РМЛ 4.2.1-1];</p> <p>розуміє та відтворює зміст почутого,</p>	<p>Однозначні і багатозначні слова (повторення). Уживання багатозначних слів у прямому і переносному значеннях (повторення). Лексична помилка (практично). Загальноживані (стилістично нейтральні) і стилістично забарвлені слова. Ознайомлення з тлумачним словником.</p> <p>Групи слів за значенням: синоніми, антоніми, омоніми. Пароніми (ознайомлення). Ознайомлення зі словниками антонімів, синонімів.</p> <p>Міжпредметні зв'язки Епітети, порівняння, синоніми, антоніми характерні для усної народної творчості (література).</p>	<p>«Лексикологія»;</p> <ul style="list-style-type: none"> - сприймання медіатексту на слух; - добір заголовка до аудіо тексту; - поділ аудіотексту на смислові частини; - складання й розігрування діалогу етикетного характеру з використанням синонімічних етикетних формул вітання, прохання, вдячності в громадських місцях (у супермаркеті, у транспорті, у перукарні тощо); - створення пазлу «Лексичне значення слова»; - складання усного опису предмета (квітки, дерева, куща калини тощо), використовуючи епітети, порівняння, синоніми, антоніми; - написання вільного есе про традиції та звичаї молдован; - докладний письмовий переказ тексту розповідного характеру з елементами опису тварини, що містить синоніми та антоніми (за колективно складеним планом); - переклад з молдовської мови українською невеликого тексту розповідного характеру, що містить синоніми, антоніми, пароніми; - збагачення словникового запасу.
---	--	---

<p>толерантно реагує, використовуючи формули мовного етикету, етично висловлює власне ставлення до почутого [6 РМЛ 2.3.2]; перефразовує репліки в діалозі; знаходить та виправляє лексичні помилки у своєму мовленні уважно слухає і розуміє висловлювання інших людей або звукозаписи з одного прослуховування; складає первинне уявлення про зміст почутого (що, коли, у якій послідовності відбувається); з'ясовує значення незнайомих слів з допомогою вчителя чи самостійно; розуміє фактичний зміст, причинно-наслідкові зв'язки, основну думку аудіотексту; сприймає інформацію та образну мову художнього тексту [6 РМЛ 2.1.3]; сприймає медіатекст на слух [РМЛ 2.2]; перекладає з молдовської мови українською невеликі тексти розповідного характеру.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>знаходить і розрізняє значущі частини слова;</p> <p>визначає способи словотворення;</p>	<p>Будова слова. Словотвір. Орфографія</p> <p>Корінь, суфікс, префікс і закінчення — значущі частини слова (повторення і поглиблення</p>	<ul style="list-style-type: none"> - спостереження за мовленням ведучих телепередач; - складання речень, що містять спільнокореневі слова та різні форми одного слова;

<p>наводить власні приклади творення слів;</p> <p>відділяє закінчення слів від основи, поділяє основу на значущі частини; добирає спільнокореневі слова з однаковими префіксами та суфіксами [6 РМЛ 1.7.2-1];</p> <p>правильно пише й обґрунтовує слова з вивченими орфограмами [6 РМЛ 1.5.1];</p> <p>складає речення, що містять спільнокореневі слова та різні форми одного слова;</p> <p>визначає і розрізняє форми слова і спільнокореневі слова, змінні й незмінні слова;</p> <p>складає речення й мікротексти з використанням слів із суфіксами й префіксами, що надають тексту емоційного забарвлення [6 РМЛ 1.7.2-1];</p> <p>створює текст за коміксами [6 РМЛ 3.2.1];</p> <p>правильно записує та обґрунтовує написання слів із вивченими орфограмами [РМЛ 3.1];</p> <p>знаходить і виправляє орфографічні помилки на вивчені правила, а також лексичні помилки [6 УМД 3.3.1-1];</p> <p>використовує в мовленні</p>	<p>відомостей). Основа слова. Закінчення змінних слів. Уживання префіксів з- (<i>з-, с-</i>), <i>роз-, без-, через-, під-, від-, над-</i> у вимові та на письмі. Основні способи словотворення: суфіксальний, префіксальний, суфіксально-префіксальний, основоскладання. Сполучні голосні <i>о, е</i> в складних словах. Зміни приголосних при словотворенні (практично). Написання разом складних слів з <i>пів, напів-, полу-</i> . Вимова і написання префіксів <i>пре-, при-, прі-</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - визначення в реченнях спільнокореневих слів та різних форм одного слова; - добір слів, що містять антонімічні суфікси та префікси; - слухання українських народних пісень, що містять зменшено-пестливі слова; - створення кросвордів; - складання гроно з префіксами і суфіксами; - створення тексту (реплік) за коміксами із використанням слів, що мають значення збільшеності та згрубілості; - твір-опис предмета (тварини) з використанням слів із суфіксами та префіксами, що надають тексту емоційного забарвлення; - створення мініпроєкту «Як ми говоримо»; - переклад з молдовської мови на українську уривка художнього тексту, що містить слова зі значенням зменшеності та пестливості або збільшеності та згрубілості; - збагачення словникового запасу.
--	---	--

<p>спільнокореневі слова як засіб зв'язку речень у тексті, уникаючи помилок, пов'язаних із невиправданим уживанням спільнокоренових слів [6 РМЛ 1.7.2-1]; пов'язує, зіставляє почуте із життєвим досвідом [6 РМЛ 1.4.5] ; логічно структурує власне повідомлення; перекладає з молдовської мови українською уривки художнього тексту, що містить слова зі значенням зменшеності та пестливості або збільшеності та згрубілості.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>визначає, що вивчає фонетика, графіка, орфоєпія, орфографія [6 РМЛ 1.4.1-2]; розрізняє у словах тверді й м'які, дзвінкі й глухі приголосні, ненаголошені й наголошені голосні звуки; пояснює співвідношення звуків і букв у слові; пояснює звукове значення букв <i>я, ю, є, і</i> та <i>щ</i>; вимовляє правильно звуки в словах; користується орфографічним словником, словником наголосів,</p>	<p>Фонетика. Графіка. Орфоєпія. Орфографія Звуки мовлення. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв <i>я, ю, є, і</i>. Голосні та приголосні звуки. Приголосні тверді та м'які, дзвінкі й глухі. Вимова звуків, що позначаються буквами <i>г</i> і <i>т</i>. Особливості вимови українського звуку [г], невластивого молдовській мові. Позначення звуків мовлення на письмі.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - виразне читання текстів із дотриманням правил орфоєпії; - виявлення й аналіз помилок у наголошуванні слів у своєму мовленні та мовленні інших; - укладання мінісловника за малюнками «Проблемне наголошення»; - складання й розігрування діалогів із використанням слів, у вимові яких часто трапляються помилки; - виконання артикуляційних вправ (проговорювання віршиків, скоромовок тощо); - мінідослідження «Навіщо потрібна буква Г»;

<p>зокрема електронним словником; використовує логічний наголос для виділення слів із смисловим навантаженням [6 РМЛ 4.1.1]; розпізнає у словах явища уподібнення, спрощення, чергування звуків; визначає основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, звукове значення букв у слові [6 РМЛ 1.5.2]; вимовляє звуки у словах відповідно до орфоепічних норм; знаходить і виправляє орфоепічні й орфографічні помилки на вивченні правила; виявляє й аналізує помилки в наголошуванні слів у своєму мовленні та мовленні інших [6 РМЛ 3.3.1-1]; складає речення і висловлення, що містять слова, у вимові яких трапляються помилки [6 РМЛ 3.1.4-1]; складає й розігрує діалоги з використанням слів, у вимові яких часто трапляються помилки [6 РМЛ 3.1.4-1]; усвідомлено враховує відмінності щодо співвіднесення молдовських та українських звуків та букв; перекладає з молдовської мови українською текст.</p>	<p>Урахування відмінностей у співвідношенні молдовських та українських звуків та букв. Склад. Основні правила переносу слів. Наголос. Ненаголошені голосні [e], [u], [o] в коренях слів. Ненаголошені голосні, що не перевіряються наголосом. Вимова наголошених і ненаголошених голосних. Словник наголосів. Звуковий запис слів (транскрипція). Фонетичний розбір слова. Орфоепічний словник. Орфографічний словник. Орфографічна помилка (практично), її умовне позначення. Орфоепічна помилка (практично). Вимова приголосних звуків та позначення їх на письмі. Уподібнення приголосних звуків (найуживаніші випадки). Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Уживання у-в, і-й (практично). Найпоширеніші випадки чергування голосних у коренях</p>	<ul style="list-style-type: none"> - створення інфографіки «Співвідношення звуків і букв»; - складання речень і висловлень, що містять слова, у вимові яких трапляються помилки; - написання мінітвору про красу й милозвучність української мови; - переклад з молдовської мови українською невеликого тексту-роздуму; - створення пазлу на вивчені орфограми; - укладання тематичного словника за вивченими орфограмами; - створення лепбуку за вивченими орфограмами; - збагачення словникового запасу.
---	---	--

	<p>слів <i>о-а, е-и, е-і</i>. Позначення м'якості приголосних на письмі буквами <i>ь, і, є, ю, я</i>. Сполучення <i>ьо, йо</i>. Вимова і написання. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Правильна вимова та написання слів з апострофом. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних.</p>	
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>усвідомлює, що вивчає синтаксис і пунктуація; відрізняє словосполучення від слова й речення; виділяє словосполучення, граматичну основу речення, головне і залежне слово у словосполученні; визначає і позначає головні члени речення; розпізнає види речень за метою висловлення, інтонацією, емоційним забарвленням; знаходить частини складного речення, що мають будову простих; розставляє та обґрунтовує розділові знаки в кінці речення;</p>	<p>Відомості з синтаксису й пунктуації</p> <p>Словосполучення та речення Відмінність словосполучення від слова і речення. Головне та залежне слово у словосполученні. Граматична помилка та її умовне позначення (практично). Речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні, за емоційним забарвленням: окличні й неокличні речення (повторення). Розділові знаки в кінці речень (повторення). Пунктуаційна помилка та її умовне позначення (практично).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - складання речень, що різняться за метою висловлювання та за емоційним забарвленням; - редагування словосполучень, речень, мінітекстів (виявлення і виправлення граматичних помилок); - створення тексту інформації для шкільного вебсайту про цікавий випадок із життя класу, використовуючи різні за метою висловлення та емоційним забарвленням речення; - створення карти знань; - створення кола вена про словосполучення й речення; - написання вільного есе «Улюблене свято мого народу»; - проведення інтерв'ю з використанням вербальних і невербальних засобів у

<p>правильно інтонує речення різних видів; знаходить і виправляє граматичні й пунктуаційні помилки [6 РМЛ 3.3.1]; переказує почуте і прочитане, вживаючи прислів'я і приказки [6 РМЛ 2.6.1-1]; використовує у мовленні виразні й доцільні словосполучення з ряду синонімічних, різні за будовою і метою висловлювання речення, у тому числі прислів'я, крилаті вислови [6 РМЛ 3.1.4-2]; робить синтаксичний розбір словосполучень; складає словосполучення за заданими схемами; дотримується принципів академічної доброчесності під час створення власних текстів [6 РМЛ 3.1.3]; перекладає з молдовської мови українською текст і з використанням розповідних, питальних, спонукальних, а також окличних речень.</p>	<p>Використання розповідних, питальних, спонукальних, а також окличних речень у вивчених стилях мовлення. Граматична основа речення (підмет і присудок). Речення з одним головним членом (загальне ознайомлення).</p> <p>Міжпредметні зв'язки. Прислів'я, приказки, граматична основа яких складається з одного головного члена речення (література).</p>	<p>процесі візуалізації (оживлення) термінів;</p> <ul style="list-style-type: none"> - переклад з молдовської мови українською тексту з використанням розповідних, питальних, спонукальних, а також окличних речень; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>розрізняє другорядні члени речення; складає речення з урахуванням мети і ситуації спілкування;</p>	<p>Другорядні члени речення. Додаток, означення, обставина. Удосконалення умінь поширювати речення другорядними членами.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - відновлення пропущених реплік діалогу; - самостійне розширення реплік діалогу другорядними членами речення; - складання й розігрування діалогу з використанням реплік-речень, що містять

<p>будує речення, поширюючи їх додатками, означеннями, обставинами; виділяє другорядні члени умовними позначками; використовує виражальні можливості другорядних членів речення у своєму мовленні; знаходить і виправляє граматичні й лексичні помилки [6 РМЛ 3.3.3-1]; відновлює пропущені репліки діалогу; розширює репліки діалогу другорядними членами речення; складає й розігрує діалоги з використанням реплік-речень, що містять додатки, означення й обставини [6 РМЛ 3.3.2-3]; слухає медіатекст й доповнює його другорядними членами [6 РМЛ 3.3.2-3]; складає есе [РМЛ 3.1]; складає висловлення за малюнком, описаною ситуацією, з опорою на допоміжні матеріали [6 РМЛ 2.7.2-1] ; виражає ставлення до предмета висловлення; складає фантастичні розповіді за імпровізованими засобами пантоміми [РМЛ 3.1]; перекладає текст із молдовської мови українською.</p>	<p>Міжпредметні зв'язки Відомості про епітет, порівняння, пейзаж, літературний портрет, художню деталь, їх зображувально-виражальну роль (література).</p>	<p>додатки, означення й обставини; - складання речень за хмаркою слів. - створення сторителінгу; - слухання медіатексту й доповнення його другорядними членами; - складання інфографіки «Другорядні члени речення»; - складання висловлень за малюнком, описаною ситуацією, з опорою на допоміжні матеріали (поданий зачин або кінцівку, опорні сполучення слів, даний або колективно складений план та ін.); - вираження свого ставлення до предмета висловлення; - складання фантастичних розповідей за імпровізованими засобами пантоміми про віртуальну екскурсію «Подорож у майбутнє»; - написання есе; - переклад тексту з молдовської мови українською; - збагачення словникового запасу.</p>
--	--	--

<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>розпізнає однорідні члени речення, узагальнювальні слова при них, звертання, вставні слова в реченні; усвідомлює значення однорідних членів речення, звертань, вставних слів у мовленні; складає речення з однорідними членами, звертаннями, вставними словами й складні речення та використовує їх у власному мовленні; складає висловлення, використовуючи різні за будовою (прості й складні) речення [6 РМЛ 3.1]; правильно інтонує речення з однорідними членами, звертаннями, вставними словами й складні речення; розставляє та обґрунтовує розділові знаки між однорідними членами, при звертаннях і вставних словах, у складному реченні, обґрунтовує їх за допомогою вивчених правил; знаходить і виправляє пунктуаційні помилки на вивчені правила [6 РМЛ 3.3.1]; будує речення з однорідними членами, звертаннями і вставними словами;</p>	<p>Речення з однорідними членами (без сполучників і зі сполучниками <i>а, але, і</i>). Узагальнювальне слово при однорідних членах речення. Розділові знаки в реченнях з однорідними членами. Двокрапка й тире при узагальнювальному слові в реченнях з однорідними членами. Звертання непоширені й поширені. Розділові знаки при звертанні (повторення). Ознайомлення з найуживанішими вставними словами (практично). Виділення вставних слів на письмі комами. Поняття про складні речення із сполучниковим і безсполучниковим зв'язком (ознайомлення). Кома між частинами складного речення, що мають будову простих речень, входять у складне і з'єднані безсполучниковим зв'язком та сполучниками (<i>і, й, та(і), а, але, що коли, який</i>).</p> <p>Міжпредметні зв'язки</p>	<ul style="list-style-type: none"> - аудіювання уривка твору сучасної дитячої літератури, що містить однорідні члени речення; - складання мінітексту з використанням однорідних членів речення та узагальнювальних слів при них; - письмовий докладний переказ тексту, що містить однорідні члени речення та узагальнювальні слова при них; - написання електронного листа, смс-повідомлення письменнику, літературному герою з використанням звертань та вставних слів; - інтелектуальна гра «Кубик запитань»; - робота з деформованим текстом; - створення реклами про сучасні професії із використанням вставних слів та однорідних членів речення; - складання діалогу за медіа текстом; - конструювання речень із простих в складне; - створення кола вена про просте й складне речення; - створення мініпроєкту «Звертання в художніх творах»; - переклад з молдовської мови українською тексту, що містить однорідні члени речення та
---	--	--

<p>розрізняє прості речення з однорідними членами і складні речення;</p> <p>складає мінітекст із використанням однорідних членів речення та узагальнювальних слів при них [6 РМЛ 3.1];</p> <p>конструює речення із простих в складне;</p> <p>працює з деформованим текстом;</p> <p>створює діалоги за медіа текстом [6 РМЛ 3.1.1-1];</p> <p>переказує текст, що містить однорідні члени речення та узагальнювальні слова при них [6 РМЛ 2.6.1-1];</p> <p>складає електронний лист СМС-повідомлення з використанням звертань та вставних слів [6 РМЛ 3.2.1];</p> <p>перекладає з молдовської мови українською текст, що містить однорідні члени речення та узагальнювальні слова при них.</p>	<p>Звертання в художніх творах (література).</p>	<p>узагальнювальні слова при них;</p> <ul style="list-style-type: none"> - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>розрізняє слова автора й пряму мову в реченні з прямою мовою;</p> <p>усвідомлює роль прямої мови в реченнях і текстах;</p> <p>правильно інтонує речення з прямою мовою;</p>	<p>Пряма мова. Діалог</p> <p>Розділові знаки в реченнях з прямою мовою.</p> <p>Розділові знаки при діалозі.</p> <p>Передача чужого мовлення непрямою мовою.</p> <p>Міжпредметні зв'язки</p>	<ul style="list-style-type: none"> - складання та моделювання речень із прямою мовою; - створення речень із непрямою мовою за медіатекстом; - доповнення реплік діалогу словами автора; - створення карти знань «Розділові знаки

<p>ставить розділові знаки при прямій мові й діалозі, обґрунтовує їх; складає та моделює речення із прямою мовою; створює речення з непрямою мовою за медіатекстом [6 РМЛ 3.1.1]; доповнює репліки діалогу словами автора [6 РМЛ 3.3.2-3]; знаходить і виправляє пунктуаційні помилки на вивчені правила [6 РМЛ 3.3.1]; складає діалоги [6 РМЛ 3.2.1] ; перекладає з молдовської мови українською невеликий художній текст, що містить пряму мову або діалог; переказує художній текст, що містить пряму мову або діалог [6 РМЛ 2.7.1] ; інсценує байку або уривок художнього твору, що містить пряму мову або діалог [6 РМЛ 2.7.1-1] .</p>	<p>Діалоги в художніх творах (література).</p>	<p>при прямій мові та діалозі»; - складання діалогу «Я відкриваю світ»; - переклад з молдовської мови українською художнього тексту, що містить пряму мову або діалог; - усний переказ художнього тексту, що містить пряму мову або діалог; - інсценування байки або уривка художнього твору, що містить пряму мову або діалог; - збагачення словникового запасу.</p>
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>формулює вивчені правила, наводить до них приклади; правильно записує слова з вивченими орфограмами; повторює вивчені відомості, класифікує й систематизує їх; узагальнює поняття, закономірності,</p>	<p>Повторення, узагальнення й систематизація вивченого Лексикологія. Будова слова й орфографія. Фонетика й графіка. Орфоепія й орфографія. Синтаксис і пунктуація.</p>	<p>- складання та написання речень і текстів з коментуванням орфограм і пунктограм, вивчених упродовж року; - виразне читання художніх текстів; - укладання дорожньої карти «Що знаю? що вмію?»; - укладання словника термінів за вивченими темами; - збагачення словникового запасу.</p>

<p>правила й винятки з них [РМЛ 1.4]; застосовує здобуті знання, уміння, навички і досвід у нових навчальних та життєвих ситуаціях [6 РМЛ 2.4.1] ; складає й записує речення й тексти з коментуванням орфограм і пунктограм, вивчених упродовж року; виразно читає художні тексти [6 РМЛ 2.7.1-1] ; укладає словник термінів за вивченими темами.</p>		
Мовленнєва змістова лінія		
Очікувані результати	Зміст навчального предмета	Орієнтовні види робіт
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>розрізняє такі поняття, як мовлення, спілкування, види мовленнєвої діяльності: монолог, діалог, адресат мовлення; усну й письмову, монологічну й діалогічну форми мовленнєвого спілкування; усвідомлює основні правила спілкування, вимоги до мовлення; розрізняє мову і мовлення, види мовленнєвої діяльності, види і форми мовлення; орієнтується в умовах спілкування; дотримується основних вимог мовлення;</p>	<p>Загальне уявлення про спілкування і мовлення</p> <p>Види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо); адресат мовлення; монологічне і діалогічне мовлення, усне і писемне мовлення; основні правила спілкування.</p> <p>Загальне ознайомлення зі стилями мовлення: розмовним, художнім, науковим, офіційно-діловим.</p> <p>Стилістична помилка.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - формування читацького інтересу та етичних навичок читання; - читання вголос і мовчки невеликих за обсягом нескладних текстів з використанням вивченого та ознайомлювального видів читання; - сприймання аудіо тексту; - розуміння фактичного змісту тексту (вибір правильної відповіді з кількох запропонованих); - формулювання запитань за змістом прочитаного висловлення; - визначення теми й основної думки тексту; - створення кроссенсу «Види мовленнєвої діяльності»; - складання словничка найпоширеніших

<p>сприймає аудіотекст [6 РМЛ 2.1.3] ; уміє користуватися словниками; з’ясовує значення незнайомих слів за допомогою тлумачного словника; розуміє роль читання для власного зростання; розуміє фактичний зміст текст [6 РМЛ 1.1.2-2]; визначає тему й основну думку тексту, розуміє та відтворює зміст почутого [6 РМЛ 1.4.1]; формулює питання за змістом тексту [6 РМЛ 1.4.6-2]; виділяє ключові слова й речення тексту [6 РМЛ 1.4.1-2]; ділить текст на смислові частини; складає простий план; переказує прочитаний текст [6 РМЛ 1.2.1]; складає висловлення за поданим початком; фіксує основний зміст почутого повідомлення; складає діалогічні й монологічні тексти певного типу і стилю мовлення відповідно до навчальної і комунікативної мети, висловлюючи своє ставлення до предмета мовлення [6 РМЛ 3.2.1] ;</p>		<p>етикетних формул (привітання, прощання, вибачення, висловлення вдячності);</p> <ul style="list-style-type: none"> - виділення смислових опор (ключових слів і речень) у тексті; - поділ тексту на смислові частини, складання простого плану; - докладний переказ прочитаного тексту за планом; - складання висловлення за поданим початком; - складання й розігрування діалогів відповідно до запропонованої ситуації спілкування, пов’язаної із життєвим досвідом учнів, використовуючи етикетні формули; - складання діалогів і монологів у мережі Інтернет, дотримуючись правил спілкування в інтернеті; - складання й розігрування діалогів (телефонних розмов), що передбачають уникання небажаного й небезпечного спілкування; - збагачення словникового запасу.
---	--	--

<p>використовує при складанні діалогів чи монологів етикетні формули; дотримується правил спілкування при складанні діалогів чи монологів у мережі Інтернет [6 РМЛ 3.2.2-4]; розігрує діалоги; розрізняє вивчені стилі мовлення, знаходить у тексті мовні засоби, характерні для певного стилю [6 РМЛ 3.1.4-2]; розпізнає стилістичну помилку серед інших відомих видів помилок (нескладні випадки).</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>будує висловлення, дотримуючись композиційної та змістової єдності [6 РМЛ 3.1.2-1]; аналізує будову тексту, виділяє зачин, основну частину і кінцівку; розрізняє тексти за належністю до певного типу мовлення; визначає тему, основну думку висловлювання [6 РМЛ 1.4.1]; дотримується основних вимог до мовлення; називає ознаки тексту; ділить текст на абзаци, складає простий план [6 РМЛ 2.2.3-2];</p>	<p>Текст, його ознаки. Тема й основна думка висловлювання. Типи мовлення.</p> <p>Ознайомлення з вимогами до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, доречність, виразність).</p> <p>Текст, його ознаки: задум, тема, основна думка, мікротема, зв'язність, завершеність.</p> <p>Поділ тексту на абзаци.</p> <p>Простий план тексту.</p> <p>Будова тексту (зачин, основна частина, кінцівка).</p> <p>Тексти різних типів мовлення —</p>	<ul style="list-style-type: none"> - добір заголовка до тексту. колективне складання простого плану прослуханого або прочитаного тексту; - складання текстів різного типу за опорними словами; - редагування висловлення (речення, тексту) – виправлення орфографічних та пунктуаційних помилок; - усний докладний переказ розповідного тексту з елементами опису предмета; - написання есе «Українська Венеція». - висловлення в усній або письмовій формі власних почуттів, вражень, викликаних прочитаним; - ставлення до зображених у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) людей,

<p>знаходить і виправляє недоліки в тексті [6 РМЛ 3.3.1-1] ;</p> <p>переказує текст [6 РМЛ 1.2.1] ;</p> <p>складає есе [6 РМЛ 3.1.2) ;</p> <p>висловлює власні почуття, враження від прочитаного [6 РМЛ 2.4.2-3] ;</p> <p>визначає ключові слова в почутому повідомленні [6 РМЛ 1.5.3] ;</p> <p>виражає ставлення до зображеного в тексті [6 РМЛ 1.5.1];</p> <p>розрізняє відому і нову для себе інформацію [6 РМЛ 2.2.2] ;</p> <p>визначає основну і другорядну інформацію, мікротеми, важливі деталі в усному повідомленні [6 РМЛ 2.2.2] ;</p> <p>здійснює докладний переказ тексту визначеного типу мовлення за колективно складеним планом [6 РМЛ 2.6.1-1];</p> <p>перекладає з молдовської мови українською текст розповідного характеру з елементами опису окремого предмета або тварини.</p>	<p>розповідь, опис, роздум, есе, особливості їх побудови.</p> <p>Особливості будови розповіді, опису предмета і тварини, елементарного роздуму.</p> <p>Вимоги до написання есе.</p>	<p>подій, ситуацій тощо;</p> <ul style="list-style-type: none"> - докладний усний переказ розповідного тексту з елементами опису тварини (за колективно складеним планом); - переклад з молдовської мови українською тексту розповідного характеру з елементами опису окремого предмета або тварини; - збагачення словникового запасу.
--	--	---

6 клас
(140 год., 4год. на тиждень)

Мовна змістова лінія

Очікувані результати	Зміст навчального предмета	Орієнтовні види робіт
-----------------------------	-----------------------------------	------------------------------

<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>знає засоби милозвучності української мови; знаходить їх у тексті і використовує у власному мовленні; використовує українську мову як державну для духовного, культурного й національного самовияву; обґрунтовує роль української мови в житті держави та необхідність володіння нею кожним громадянином України; висловлює судження про роль української мови в житті держави і її громадян та обґрунтовує їх; усвідомлює словникове багатство української мови; розпізнає синоніми, антоніми, використовує їх у мовленні; складає план висловлення; усвідомлює естетичну цінність української мови.</p>	<p>Вступ. Мова – коштовний скарб народу</p>	<ul style="list-style-type: none"> - аудіювання та обговорення тексту; - записування речень-висловів відомих людей про українську мову та їх коментування; - створення мініпроєкту «Цікаві факти про українську мову»; - написання есе «На щастя, на долю українською мовлю»; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>розрізняє словосполучення й речення, прості й складні речення; визначає головне й залежне слова у словосполученні; визначає головні і другорядні члени</p>	<p>Повторення, узагальнення й поглиблення вивченого Словосполучення і речення. Члени речення: головні та другорядні. Однорідні члени речення. Розділові знаки при однорідних членах.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - складання простих речень певної тематики з поданих словосполучень; - доповнення простих речень однорідними членами, добір узагальнювальних слів до них; - складання вільного есе «Ліс зустрів мене

<p>речення; знаходить у реченні вставні слова, звертання та однорідні члени речення; складає прості речення певної тематики; доповнює прості речення однорідними членами; розставляє правильно розділові знаки в простих ускладнених реченнях, складних реченнях; конструює прості речення в складне; пояснює орфограми і пунктограми за допомогою вивчених правил; знаходить і виправляє орфографічні й пунктуаційні помилки на вивчені правила; будує речення зі звертаннями, вставними словами, однорідними членами речення; із простих речень – складне; речення з прямою мовою; добирає синоніми, антоніми, використовує в мовленні фразеологізми; складає та розігрує діалог із запропонованим завданням; складає та інсценізує лінгвістичну казку з використанням вербальних і невербальних засобів [6 РМЛ 3.1]; аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети</p>	<p>Звертання, вставні слова та розділові знаки при них. Просте і складне речення. Кома між частинами складного речення. Пряма мова і діалог. Розділові знаки в них. Будова слова. Найпоширеніші орфограми в коренях, суфіксах і префіксах. Уживання слів у прямому та переносному значенні, Багатозначні слова. Розрізнення багатозначних слів та слів-омонімів. Синоніми та антоніми, уживання їх для збагачення та увиразнення мовлення. Звуки мови і знаки письма. Склад і наголос. Уживання м'якого знака та апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних.</p>	<p>як друга» з використанням однорідних членів та звертань; - складання та розігрування діалогу-обміну думками з використанням вставних слів (<i>на мою думку, по-моєму, на щастя, мабуть</i> та ін.); - жартівлива розповідь «Цікавий випадок» з використанням слів у прямому та переносному значенні; - створення хмарки слів синонімів, антонімів; - створення лепбуків за запропонованими темами; - конструювання простих речень у складне; - складання та інсценізація лінгвістичної казки із використанням вербальних і невербальних засобів; - написання вільного есе «Одещина – мій рідний край» із використанням багатозначних слів; - переклад з молдовської мови українською художніх текстів із використанням слів у переносному значенні; - збагачення словникового запасу.</p>
--	--	---

<p>висловлювання; перекладає з молдовської мови українською художній текст із використанням слів у переносному значенні.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка</i></p> <p>знає та розуміє значення основних термінів розділу; пояснює лексичне значення слова; пояснює поділ слів на власне українські й запозичені; розуміє й пояснює причини вилучення з активного вжитку певних слів (історизмів, архаїзмів) та появи того чи іншого неологізму; пояснює відмінність між словами загальноновживаними та стилістично забарвленими, доцільно їх використовує; обґрунтовує вживання в наукових і художніх текстах застарілих і діалектних слів; пояснює відмінність між термінами та професійними словами; знає правила написання іншомовних слів; розрізняє слова за походженням (власне українські та запозичені); користується словниками: тлумачним та</p>	<p>Лексикологія. Фразеологія</p> <p>Групи слів за походженням: власне українські й запозичені (іншомовного походження) слова. Тлумачний словник української мови. Словник іншомовних слів. Лексична помилка (тавтологія, калькування, уживання слів у невласливих значеннях тощо) та умовне позначення її (<i>практично</i>). Написання слів, що увійшли в українську мову з інших мов (слова іншомовного походження): букви и, і; правопис м'якого знака й апострофа; подвоєння букв у загальних і власних назвах іншомовного походження. Активна й пасивна лексика української мови: застарілі слова (архаїзми й історизми), неологізми. Групи слів за вживанням: загальноновживані й стилістично</p>	<ul style="list-style-type: none"> - аудіювання текстів художнього та розмовного стилів, які містять фразеологізми, тлумачення значення стійких словосполучень; - добирання українських відповідників до вжитих у реченнях (текстах) іншомовних слів; - докладний усний переказ тексту із завданням: заміною іншомовних слів українськими відповідниками; - мінідослідження «Чи потрібно вживати іншомовні слова?»; - створення скрайбінгу про групи слів за вживанням; - укладання словничка неологізмів; - складання діалогу-презентації «Професії ХХІ століття» із використанням професійних слів, неологізмів; - редагування речень і медіатекстів, у яких допущено лексичні помилки. - укладання таблиці «Правильно-неправильно» на основі спостереження за мовленням однокласників;

<p>іншомовних слів; записує правильно іншомовні слова; замінює за можливості іншомовне слово українським відповідником; розрізняє активну й пасивну лексику; розрізняє слова загальноживані та стилістично забарвлені; доречно вживає вивчені пласти лексики у власному мовленні; визначає їхню роль у текстах різних стилів; редагує речення й тексти, у яких допущено лексичні помилки [6 РМЛ 3.3]; сприймає вживання просторічних слів (росіянізмів, вульгаризмів, перекручених слів) за вияв низького рівня мовленнєвої культури; критично ставиться до надмірного вживання іншомовних слів у мовленні, надає перевагу українським словам; переказує зміст почутого повідомлення; знає, що вивчає фразеологія; наводить приклади фразеологізмів; розуміє та пояснює значення фразеологізмів. визначає фразеологізми в реченнях і текстах; використовує доречно фразеологізми в мовленні; добирає фразеологічні синоніми та</p>	<p>забарвлені слова, діалектні, професійні слова й терміни, просторічні слова. Пароніми (<i>практично</i>). Фразеологізми. Поняття про фразеологізм, його лексичне значення. Джерела українських фразеологізмів. Прислів'я, приказки, крилаті вирази, афоризми як різновиди фразеологізмів. Фразеологізми в ролі членів речення. Ознайомлення із фразеологічним словником.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - пояснення значення прислів'їв, приказок, крилатих висловів; - добирання фразеологізмів до поданих малюнків; - складання мінітворів із використанням фразеологізмів; - редагування речень і текстів, у яких неправильно вжито фразеологізми; - переклад з молдовської мови українською тексту розповідного характеру із використанням фразеологізмів; - збагачення словникового запасу.
--	---	---

<p>антоніми; користується фразеологічним словником та фразеологічними довідниками; визначає синтаксичну роль фразеологізмів у реченнях; редагує речення й тексти, у яких фразеологізми вжито неправильно; усвідомлює роль фразеологізмів у мовленні; самостійно створює тексти, виявляючи творчу індивідуальність [6 РМЛ 2.6.2-1]; робить висновки про виявлену у фразеологізмах спостережливість і мудрість народу; оцінює здібності, уміння, риси вдачі людей, уміє охарактеризувати їх відповідними фразеологізмами; визначає якість і достовірність інформації на основі власного досвіду, критично сприймаючи думки інших; перекладає з молдовської мови українською текст розповідного характеру із використанням фразеологізмів.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка</i> знає основні способи словотвору; пояснює чергування приголосних при</p>	<p>Словотвір. Орфографія Змінювання і творення слів. Твірне слово. Основні способи словотворення: префіксальний,</p>	<p>- створення маршруту віртуальної екскурсії Україною з використанням іменників, утворених від поданих прикметників (наприклад: <i>одеський</i> —</p>

<p>творенні слів правилами; правильно записує й вимовляє складні й складноскорочені слова, пояснює їх правопис правилами; самостійно утворює нові слова вивченими способами; дотримується правил чергування приголосних при творенні слів; створює словотвірний ланцюжок; здійснює словотвірний розбір слова; утворює й використовує складноскорочені слова у власному мовленні, правильно узгоджуючи їх із прикметниками й дієсловами; виразно читає речення з абрєвіатурами; знаходить, пояснює й виправляє орфографічні помилки на вивчені правила [6 РМЛ 3.3.1]; користується орфографічним словником; коригує текст на основі проведеного аналізу; творчо використовує мовні засоби; дотримується принципів академічної доброчесності під час складання оповідання [6 УМД 2.2.5]; інтегрує інформацію, подану в різні способи в межах одного або кількох текстів [6 УМД 2.2.5];</p>	<p>суфіксальний, префіксально-суфіксальний, безафіксний (відкидання від твірного слова префіксів, суфіксів і закінчення), складання основ (або слів), абрєвіатури, перехід слів з однієї частини мови в іншу. Словотвірний ланцюжок. Словотвірний розбір слова. Зміни приголосних при творенні слів: іменників із суфіксом <i>-ин(а)</i> від прикметників на <i>-ський, -цький</i>; буквосполученням <i>-чн- (-ин-)</i>. Зміни приголосних при творенні прикметників із суфіксами <i>-ськ-, -цьк-, -зьк-</i> та іменників із суфіксами <i>-ств(о), -зтв(о), -цтв(о)</i>. Складні слова. Сполучні <i>о, е</i> в складних словах. Творення складноскорочених слів. Правопис складних слів разом і через дефіс, написання слів з <i>нів-</i>; правопис складноскорочених слів.</p>	<p><i>Одещина; кагарлицький — Кагарличчина</i> та ін.);</p> <ul style="list-style-type: none"> - добирання реплік для героїв коміксу, які подорожують у часі, із використанням прикметників із суфіксами <i>-ськ-, -цьк-, -зьк-, -ств(о), -зтв(о), -цтв(о)</i> (наприклад: <i>товариський, боягузький, туристський, братство, суперництво</i> та ін.); - складання оповідання «Що цікавого в книжкобусі?» із використанням складних слів; - створення інфографіки «Способи творення слів»; - укладання словотвірного ланцюжка за прочитаними текстами; - виразне читання речень з абрєвіатурами; - переклад з молдовської мови українською наукового тексту із використанням складних слів; - збагачення словникового запасу.
--	---	--

<p>перекладає з молдовської мови українською науковий текст із використанням складних слів.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка</i></p> <p>обґрунтовує значення інформації, здобутої з прочитаного тексту; усвідомлює, що вивчає морфологія; називає самостійні частини мови, наводить приклади їх; розрізняє самостійні й службові частини мови; виявляє прагнення поліпшувати власне мовлення, використовуючи самостійні частини мови.</p>	<p>Морфологія. Орфографія. Загальна характеристика частин мови</p>	<ul style="list-style-type: none"> - читання мовчки тексту художнього стилю, самостійне складання плану; визначення самостійних і службових частин мови; - створення скрайбінгу про частини мови; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка</i></p> <p>визначає правильно морфологічні ознаки іменника, його синтаксичну роль належність до певної відміни; знаходить іменники в реченні; визначає належність іменника до певного роду, відмінкову форму та число іменників; класифікує іменники за родами, відмінами, групами; розуміє особливості відмінювання іменників кожної відміни; наводить приклади іменників різних</p>	<p>Іменник Іменник: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники, що означають назви істот і неістот (повторення), загальні і власні назви. Велика буква і лапки у власних назвах. Рід іменників. Іменники спільного роду в українській мові. Запобігання помилкам у визначенні роду окремих іменників на приголосний (біль, рояль, рукопис). Узгодження з ними прикметників, займенників та</p>	<ul style="list-style-type: none"> - складання розповіді про віртуальну екскурсію містами України; - створення кластеру власного родоводу з дотриманням правил написання чоловічих та жіночих прізвищ, імен, імен по батькові; - докладний усний переказ медіатексту, що містить опис приміщення, у художньому стилі; - створення кроссенсу «Рід іменників»; - створення пічворку «Незмінювані іменники»; - написання есе із використанням іменників, що вживаються лише в однині

<p>відмінкових і числових форм; порівнює відмінкові закінчення іменників різних груп; визначає синтаксичну роль іменників у реченні, доречно використовує в мовленні іменники всіх числових та відмінкових форм; визначає в іменниках вивчені орфограми; знаходить і виправляє орфографічні помилки на вивчені правила [6 РМЛ 3.3.1] ; користується орфографічним і тлумачним словником; усвідомлює роль іменників у досягненні точності, інформативності й виразності мовлення; сприймає, переказує прочитану або почуту текстову інформацію, звертаючи увагу на роль і значення іменників у мовленні; обґрунтовує написання іменників із вивченими орфограмами; виявляє закономірності у правописі відмінкових закінчень іменників I і II відміни та іменників, що мають лише форму множини; утворює і пише правильно чоловічі та</p>	<p>дієслів минулого часу. Число іменників (повторення). Іменники, що мають форму лише однини або лише множини. Відмінки іменників (повторення). Кличний відмінок в українській мові. Правильне вживання іменників у кличному відмінку при звертанні. Типи відмін іменників. Відмінювання іменників I та II відмін (групи). Відмінювання іменників III та IV відмін. Букви <i>-а(-я), -у(-ю)</i> в закінченнях іменників чоловічого роду другої відміни. Незмінювані іменники іншомовного походження (загальне ознайомлення), зокрема й ті, які вживаються в молдовській мові. Правильне вживання незмінюваних іменників у мовленні. Основні способи творення іменників, найчастіше вживані суфікси: <i>-ок-, -ник-, -ар-, -уся-, -іст- (-ист-), -ство (-цтво),</i></p>	<p>або лише в множині; - робота з деформованим текстом; - складання та розігрування жартівливого діалогу «Мої позитивні й негативні риси характеру» з використанням іменників спільного роду (наприклад: <i>задавака, вереда, білоручка, базіка</i>) та іменниками, що можуть означати осіб чоловічого або середнього роду (<i>ледащо, забудько, базікало</i>); - складання допису про враження від екскурсії до зоопарку з використання незмінюваних іменників (наприклад: <i>гризлі, поні, какаду, ему</i> та ін.); - редагування текстів, що містять аббревіатури, з акцентуванням уваги на визначенні роду аббревіатур та узгодженні їх з іншими словами в реченні (ЗНО, НАБУ, ІКТ, ЗСУ тощо); - складання лінгвістичної казки «Вередлива частка не»; - переклад з молдовської мови на українську речень з іменниками-власними назвами; - збагачення словникового запасу.</p>
---	--	--

<p>жіночі імена по батькові; використовує в мовленні іменники-синоніми та іменники-антоніми, кличний відмінок іменників при звертанні, фразеологізми і крилаті вислови, до складу яких входять іменники; знаходить і виправляє граматичні помилки [6 РМЛ 3.3.1]; дотримується етикетних норм і правил спілкування, при побудові діалогічних та монологічних текстів; розбирає іменник як частини мови; редагує текст, що містить абрєвіатури [РМЛ 3.3]; складає та розігрує діалог із запропонованим завданням; інтегрує інформацію, подану в різні способи [6 УМД 2.2.5]; встановлює актуальність і несуперечливість інформації в тексті; оформлює власне висловлення, враховуючи принципи академічної доброчесності [6 УМД 2.2.5]; добирає потрібні мовні засоби, дотримуючись основних мовних норм [6 РМЛ 3.1.4-2]; перекладає з молдовської мови українською речення з іменниками-власними назвами.</p>	<p><i>-тель, -ець, -ач</i> (за вибором учителя). Букви <i>е, и, і</i> в суфіксах <i>-ечок-, -ечк-, -ичок-, -ичк-, -інн(я)-, -енн(я)-, -н(я), -инн(я), -ив(о), -ев(о)</i>. Суфікси, що надають словам емоційного забарвлення. М'який знак у суфіксах <i>-еньк-, -оньк-</i>: <i>Марусенька, долонька. Не</i> з іменниками. Написання і відмінювання чоловічих та жіночих імен по батькові. Написання молдовських власних назв (зокрема прізвищ). Правопис складних іменників. Розбір іменника як частини мови.</p> <p>Міжпредметні зв'язки Слова із суфіксами зменшувально-пестливого значення та суфіксами на означення згрублості в художніх творах (література).</p>	
---	---	--

<p><i>Здобувач / здобувачка</i></p> <p>знає значення, морфологічні ознаки прикметника, його синтаксичну роль; розуміє роль прикметників у досягненні точності й виразності мовлення; розпізнає прикметники, визначає їх граматичні ознаки; відмінює прикметники твердої і м'якої груп; визначає морфологічні ознаки, синтаксичну роль прикметника в реченні; утворює правильно форми вищого і найвищого ступенів порівняння якісних прикметників; утворює якісні, відносні й присвійні прикметники від інших частин мови за допомогою відомих способів словотвору; складає з ними речення; доречно вживає у власному мовленні; правильно пише прикметники з вивченими орфограмами й пояснює їх відповідними правилами; усвідомлює роль прикметників у досягненні точності й виразності мовлення; знаходить і виправляє помилки в правописі прикметників [6 РМЛ 3.3.1];</p>	<p>Прикметник Прикметник: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні прикметники. Ступені порівняння прикметників. Утворення вищого і найвищого ступенів порівняння прикметників. Прикметники твердої і м'якої груп, їх відмінювання. Способи творення прикметників (практично). <i>Не</i> з прикметниками. Найуживаніші суфікси прикметників (практично). Буква <i>ь</i> у суфіксах на означення пестливості: <i>-еньк-, -есеньк-, -ісіньк-, -юсіньк-</i>. Суфікси <i>-уват-, -юват-</i> на позначення неповноти ознаки. М'який знак у суфіксах <i>-ськ-, -цьк-, -зьк-</i>. Уживання суфіксів <i>-ев-(-єв-), -ов-, -ин-, -їн-, -ичн-, -ічн-, -їчн-</i> у прикметниках. Букви <i>н</i> і <i>нн</i> у прикметниках. Написання складних</p>	<ul style="list-style-type: none"> - аудіювання тексту-опису предмета, що містить прикметники різних розрядів за значенням; - читання мовчки прозових і поетичних текстів, що містять описи природи, визначення в них прикметників, з'ясування їх ролі в описах; - складання тексту-опису за переглянутим відеороликом із використанням прикметників-синонімів, прикметників-антонімів та якісних прикметників вищого та найвищого ступенів порівняння; - докладний письмовий переказ тексту, що містить опис природи; - складання гроно «Емоційні стани людини»; - складання речень із використанням прикметників, що перейшли в іменники (наприклад: <i>черговий, учительська, майбутнє</i>); - укладання мапи українських письменників, що мають прізвища прикметникової форми; - письмовий твір-опис природи на основі особистих спостережень і вражень у художньому стилі; - переклад з молдовської мови українською речень зі складними прикметниками;
---	--	---

<p>сприймає, аналізує, розуміє, відтворює і складає усні та письмові тексти на основі застосування знань про виражальні можливості прикметника; складає речення з використанням прикметників, що перейшли в іменники; докладно переказує зміст почутого; читає й переказує тексти, що містять опису природи [6 РМЛ 2.7.2]; оформлює власне висловлення, враховуючи принципи академічної доброчесності [6 УМД 2.2.5]; добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення [6 РМЛ 3.1.4-2]; збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності [6 РМЛ 3.1.4-2] ; створює невеликі типові повідомлення/ медіатексти на захищених цифрових сервісах і в соціальних мережах щодо проблем, пов'язаних з особистим досвідом та освітньою діяльністю [6 УМД 3.2.1]; перекладає з молдовської мови українською речення зі складними прикметниками.</p>	<p>прикметників разом і через дефіс. Написання прізвищ прикметникової форми. Перехід прикметників в іменники. Зіставлення прикметників з відповідними прикметниками молдовської мови. Розбір прикметника як частини мови.</p> <p>Міжпредметні зв'язки Використання прикметників для точного опису предметів, явищ і подій (географія, історія); прикметник як епітет (література).</p>	<p>- збагачення словникового запасу.</p>
<p><i>Здобувач / здобувачка</i></p>	<p>Числівник Числівник: значення,</p>	<p>- читання вголос текстів, що містять числівники;</p>

<p>аргументує власну оцінку прочитаного тексту;</p> <p>знає значення числівника, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль у реченні;</p> <p>знаходить числівники в реченнях і тексті, розрізняє числівники й прислівники;</p> <p>утворює й використовує правильно відмінникові форми числівників;</p> <p>поєднує правильно числівники з іменниками;</p> <p>пояснює правопис числівників;</p> <p>усвідомлює роль числівників у досягненні точності й виразності мовлення;</p> <p>складає речення, висловлення з використанням прислів'їв, крилатих висловів, до складу яких входять числівники [6 РМЛ 3.1];</p> <p>правильно вживає числівники на позначення дат, часу (годин);</p> <p>редагування речень та медіатекстів із числівниками на позначення дат, часу [6 РМЛ 3.3];</p> <p>знаходить вивчені орфограми і пояснює їх за допомогою орфографічних правил;</p> <p>знаходить і виправляє помилки на вивчені правила [6 РМЛ 3.3.1];</p>	<p>морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням. Числівники кількісні (власне кількісні, неозначено-кількісні, дробові, збірні) і порядкові. Числівники прості, складні і складені.</p> <p>Відмінювання кількісних числівників.</p> <p>Відмінювання порядкових числівників.</p> <p>Уживання числівників на позначення дат, часу (з Двадцять четвертим серпня).</p> <p>Буква <i>ь</i> на кінці числівників та перед закінченням у непрямих відмінках.</p> <p>Написання складених числівників.</p> <p>Написання разом порядкових числівників з <i>-сотий, -тисячний, -мільйонний, -мільярдний</i>.</p> <p>Числівники у фразеологізмах.</p> <p>Узгодження числівників з іменниками.</p> <p>Розбір числівника як частини мови.</p> <p>Міжпредметні зв'язки.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - редагування речень та медіатекстів із числівниками на позначення дат, часу. - створення сторінки «У світі цікавого» в мережі «Фейсбук»; - укладання карти знань «Відмінювання числівників»; - написання есе «Сім чудес Одещини» з використанням числівників; - мінідослідження «Розрізнення числівників і прислівників типу <i>багато зошитів – багато знає</i>»; - укладання мінісловника «Числівники у фразеологізмах»; - переклад з молдовської мови українською речень із числівниками на позначення дат, часу; - збагачення словникового запасу.
--	---	--

<p>розбирає числівник як частину мови; оформлює власне висловлення, враховуючи принципи академічної доброчесності [6 УМД 2.2.5]; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення [6 РМЛ 1.2.3-1]; добирає потрібні мовні засоби, дотримуючись основних мовних норм [6 РМЛ 3.1.4-2]; перекладає з молдовської мови українською речення з числівниками на позначення дат, часу.</p>	<p>Правильне використання форм числівників під час читання (література, географія, історія, математика).</p>	
<p><i>Здобувач / здобувачка</i></p> <p>визначає ключові слова в почутому тексті; розрізняє факти, судження та аргументи в почутому; знає значення, морфологічні ознаки і синтаксичну роль займенника; знаходить займенники в тексті; визначає морфологічні ознаки й синтаксичну роль займенників у реченні; відрізняє займенники від інших частин мови; утворює неозначені й заперечні займенники; правильно визначає розряд займенників <i>його, її, їх</i>;</p>	<p>Займенник Займенник: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників. Особові займенники. Буква <i>н</i> в особових займенниках 3-ї особи після прийменників. Відмінювання особових займенників. Уживання займенників <i>Ви, Ваш</i> на знак пошани при звертанні до однієї особи. Присвійні, вказівні, означальні займенники, їх відмінювання. Відмінювання зворотного займенника <i>себе</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - аудіювання й аналіз тексту з метою визначення ролі займенника в ньому; - редагування текстів на усунення помилок при вживанні займенників; - створення колажу фрагментів сучасних пісень із займенниками; - створення пазлу «Розряди займенників»; - мінідослідження про вживання особових та присвійних займенників <i>його, її</i>; - складання діалогів-розпитувань із використанням питальних і відносних займенників за медіатекстом; - складання письмових висловлень, що містять відмову від пропозиції, яка загрожує життю або здоров'ю людини, із використанням заперечних займенників

<p>відмінює правильно займенники різних розрядів;</p> <p>пояснює правопис займенників;</p> <p>знаходить і виправляє помилки в написанні та вживанні займенників [6 РМЛ 3.3.1];</p> <p>уживає займенники для зв'язку речень у тексті;</p> <p>правильно поєднує займенники з прийменниками;</p> <p>редагує текст на усунення помилок при вживанні займенників [РМЛ 3.3];</p> <p>розбирає займенник як частину мови;</p> <p>складає діалог-розпитування із використанням питальних і відносних займенників за медіатекстом;</p> <p>складає письмове висловлення;</p> <p>логічно структурує власне повідомлення [РМЛ 3.1];</p> <p>використовує окремі засоби художньої виразності у власному мовленні [6 РМЛ 3.1.4-2];</p> <p>перекладає з молдовської мови українською речення з особовими займенниками.</p>	<p>Питальні і відносні займенники, їх відмінювання.</p> <p>Неозначені та заперечні займенники, їх творення і відмінювання.</p> <p>Написання неозначених займенників разом і через дефіс.</p> <p><i>Ні</i> в заперечних займенниках.</p> <p>Написання прийменників із займенниками окремо.</p> <p>Розбір займенника як частини мови.</p>	<p>(безпека спілкування в соцмережах);</p> <ul style="list-style-type: none"> - переклад з молдовської мови українською речень із займенниками; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка</i></p> <p>знає основні орфограми у вивчених частинах мови;</p>	<p>Повторення в кінці року</p> <p>Лексикологія. Фразеологія.</p> <p>Словотвір. Орфографія.</p> <p>Морфологія й орфографія.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - укладання дорожньої карти «Що знаю? що вмію?»; - захист мініпроектів «Іменні частини

<p>знаходить у тексті й характеризує за граматичними ознаками вивчені частини мови; правильно використовує їх у власному мовленні; знаходить лексичні й граматичні помилки в тексті, виправляє й пояснює їх [6 УМД 3.3.1-1]; складає усні й письмові висловлення, доречно використовуючи вивчені мовні засоби, обґрунтовує вибір їх [РМЛ 3.1]; висловлює думки, почуття та погляди в різних комунікативних ситуаціях, дотримуючись норм української мови; перекладає з молдовської мови українською текст художнього стилю.</p>		<p>мови»; - використання різних видів роботи і комунікативних завдань (на розсуд учителя), які впродовж року виявилися найбільш ефективними та зацікавили учнів; - переклад з молдовської мови українською тексту художнього стилю; - збагачення словникового запасу.</p>
Мовленнєва змістова лінія		
Очікувані результати	Зміст навчального предмета	Орієнтовні види робіт
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>розуміє, як пов'язані мова і мовлення; називає види мовленнєвої діяльності, пояснює відмінність між формами висловлення: мовленням усним і писемним, монологічним і діалогічним; усвідомлює важливість додержання правил спілкування: ввічливості, привітності, доброзичливості, уваги до співрозмовника, стриманості,</p>	<p>Спілкування і мовлення. Види мовленнєвої діяльності.</p> <p>Види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо) (повторення та поглиблення). Загальне уявлення про ситуацію спілкування: той, хто говорить / пише, адресат мовлення, тема й основна думка висловлювання (практично).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - моделювання різних форм спілкування (діалогів і монологів етикетного характеру) у соціальних мережах, на форумах; - створення пам'ятки «Умови успішного спілкування»; - створення реплік із метою озвучення медіатексту; - складання й розігрування діалогів, що передбачають уникання небажаного й небезпечного спілкування, протистояння

<p>тактовності; дотримується етикету спілкування, розуміння почуттів і мотивів співрозмовника; знає і використовує доцільні етикетні формули; створює репліки із метою озвучення медіатексту; моделює різні форми спілкування; доповнює речення або текст словами етикетного характеру; вибудовує свою мовленнєву поведінку відповідно до ситуації та правил спілкування; складає й розігрує діалоги, що передбачають уникання небажаного й небезпечного спілкування, протистояння маніпулятивним впливам; перекладає з молдовської мови українською діалоги.</p>	<p>Засоби спілкування (вербальні та невербальні). Правила спілкування.</p>	<p>маніпулятивним впливам; - доповнення речень або тексту словами етикетного характеру; - укладання мінісловника ввічливих слів; - переклад з молдовської мови українською діалогів на актуальні теми; - збагачення словникового запасу.</p>
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>розрізняє стилі мовлення, визначає сферу використання їх; оцінює текст із погляду стилістичних особливостей; знаходить і виправляє стилістичні огріхи у своєму й чужому мовленні; добирає мовні засоби відповідно до</p>	<p>Стилi мовлення: розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний. Сфера використання, основні мовні засоби (повторення). Поняття про офіційно-діловий стиль.</p>	<p>- читання та обговорення текстів, що належать до різних стилів; - складання оголошення про благодійний ярмарок; - мінідослідження мовних засобів різних стилів мовлення; - спостереження «Використання мовних кліше і штампів, усталених зворотів у документах»;</p>

<p>задуму висловлювання і стилю мовлення; доповнює медіатексти колористичною лексику, тропами, риторичними фігурами; добирає мовні засоби відповідно до задуму висловлювання і стилю мовлення; перекладає з молдовської мови українською текст офіційно-ділового стилю.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - доповнення медіатекстів колористичною лексику, тропами, риторичними фігурами; - створення кроссенсу «Стилї мовлення»; - добирання мовних засобів відповідно до задуму висловлювання і стилю мовлення; - переклад з молдовської мови українською текстів офіційно-ділового стилю; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>застосовує знання про текст, його будову, ознаки, засоби зв'язності для побудови висловлення на визначену тему; доречно поєднує різні типи мовлення, створюючи висловлення типу розповіді з елементами роздуму; добирає й систематизує для самостійних висловлень матеріал на основі різних інформаційних джерел (зокрема й ресурсів Інтернету); складає простий план за медіатекстом; складає розповідь за переглянутим відеороликом; виявляє об'єктивність, толерантність і тактовність в оцінці вчинків інших</p>	<p>Повторення вивченого про текст, його основні ознаки, особливості будови тексту, використання мовних засобів зв'язку між його частинами. Основні джерела матеріалу для твору (практично). Простий план прослуханого або прочитаного медіатексту, власного висловлення. Повторення вивченого про типи мовлення. Будова роздуму. Сполучення в одному тексті різних типів мовлення (розповіді з елементами роздуму).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - складання розповіді з елементами роздуму про вчинок людини (вчинки людей) за переглянутим відеороликом; - складання простого плану за медіа текстом; - створення інфографіки «Текст, його основні ознаки»; - складання висловлення за поданим початком; - докладний переказ тексту розповідного характеру з елементами роздуму; - переклад з молдовської мови українською тексту розповідного характеру з елементами роздуму; - збагачення словникового запасу.

<p>людей; складає висловлення за поданим початком; переказує зміст почутого повідомлення; помічає й виправляє недоліки у своєму й чужому мовленні; розпізнає і передає прихований зміст почутого повідомлення; самостійно добирає різні способи та засоби візуалізації для передачі інформації; аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання; перекладає з молдовської мови українською художній текст із використання тексту розповідного характеру з елементами роздуму.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка</i></p> <p>сприймає і розуміє тексти з поєднанням різних типів мовлення; докладно переказує зміст почутого; читає й переказує тексти з елементами опису природи, приміщення; обґрунтовує значення інформації, здобутої з прочитаного тексту; переказує зміст тексту в різний спосіб відповідно до завдання;</p>	<p>Особливості будови опису природи. Сполучення в одному тексті різних типів мовлення (розповіді й опису).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - спостереження за природою, укладання тематичного словника «Пори року. Зміни в природі»; - докладний усний переказ художнього тексту розповідного характеру з елементами опису природи; - написання есе «Про що шепочуть дерева?»; - збагачення словникового запасу.

створює есе, зважаючи на власний життєвий досвід.

7 клас
(105 год., 3 год. на тиждень)

Мовна змістова лінія

Очікувані результати	Зміст навчального предмета	Орієнтовні види робіт
<p><i>Здобувач / здобувачка</i></p> <p>розуміє значення та роль української мови серед громадян України як державної;</p> <p>називає риси, якими українська мова відрізняється від інших мов світу;</p> <p>усвідомлює необхідність вільного володіння державною мовою;</p> <p>виокремлює ключові слова й записує їх під час слухання [9 УМД 1.5.3];</p> <p>користується інформаційними ресурсами;</p> <p>читає й коментує вислови відомих людей [9 УМД 1.6.1-3];</p> <p>доречно використовує цитати з різних джерел [9 РМЛ 1.6.1-3];</p> <p>знаходить потрібну інформацію і використовує її відповідно до визначених цілей [9 РМЛ 1.3.1-1];</p> <p>використовує українську мову як засіб формування ціннісної позиції щодо</p>	<p>Вступ Мова – інтелектуальний портрет народу, його душа.</p>	<ul style="list-style-type: none">- аудіювання художнього тексту;- читання й коментування висловів відомих людей про українську мову;- мініпроект «Спілкуватися українською – це круто!»;- збагачення словникового запасу.

<p>громадянського патріотизму, почуття гордості за свою країну.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка</i></p> <p>розставляє правильно розділові знаки у простому ускладненому і складному реченнях згідно з вивченими правилами; розрізняє частини мови, знаходить їх у реченні, виявляє взаємозв'язки між ними, типові закономірності їх функціонування [9 РМЛ 4.1.1]; виправляє допущені помилки, обґрунтовує написання орфограм і пунктограм [9 УМД 3.3.1-1]; складає прості, у тому числі й ускладнені, і складні речення; усвідомлює важливість грамотного письма як однієї з ознак культурної особистості; читає й переказує тексти з різними видами речень; використовує здобуту інформацію при підготовці власного висловлювання; відповідає на запитання, акцентуючи увагу на важливих деталях, реагує на репліки співрозмовника [9 РМЛ 1.1.2-1]; розігрує діалог із використанням синонімів, антонімів, паронімів, слів у переносному значенні;</p>	<p>Повторення та узагальнення вивченого</p> <p>Лексикологія. Фразеологія. Словотвір. Орфографія. Іменні частини мови. Найскладніші орфограми в іменних частинах мови.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - написання вільного есе «Молдовани й українці: різні мови, одна віра, одна земля»; - розігрування діалогу про єдність із рідною природою в різні пори року з використанням синонімів, антонімів, паронімів, слів у переносному значенні; - доповнення реплік діалогу фразеологізмами; - складання пам'ятки «Від чого залежить грамотність людини» із використанням вивчених орфограм; - створення хмарок слів «Способи словотворення»; - переклад з молдовської мови українською тексту із використанням фразеологізмів; - збагачення словникового запасу.

<p>доповнює репліки діалогу фразеологізмами;</p> <p>здійснює та обґрунтовує самостійний вибір вербальних і невербальних засобів [9 РМЛ 1.7.1];</p> <p>виправляє помилки у змісті, будові та мовному оформленні власних висловлень [9 УМД 3.3.1-1];</p> <p>аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу [9 УМД 3.3.2-1];</p> <p>дотримується принципів академічної доброчесності під час створення власних текстів [9 УМД 2.2.5];</p> <p>перекладає з молдовської мови українською текст із використанням фразеологізмів.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка</i></p> <p>знає значення дієслова, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль;</p> <p>усвідомлює роль дієслів у досягненні точності, інформативності й виразності мовлення;</p> <p>знаходить дієслова в реченні;</p> <p>використовує правильно форми дієслів у мовленні;</p> <p>знаходить вивчені орфограми в дієсловах і пояснює їх за допомогою</p>	<p>Морфологія. Орфографія</p> <p>Дієслово</p> <p>Дієслово: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.</p> <p><i>Не</i> з дієсловами.</p> <p>Форми дієслова: неозначена форма (інфінітив); особові дієслова; дієприкметник, безособові форми на <i>-но</i>, <i>-то</i>; дієприслівник.</p> <p>Доконаний і недоконаний вид дієслова.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вибіркоче аудіювання окремих фрагментів тексту із завданням (сформулювати відповідь на запитання, відтворити контекст уживання слова); - твір-оповідання на основі вражень і спостережень; - спостереження за дієслівними словосполученнями, у яких допускаються помилки у формі залежного слова; - редагування речень і текстів, у яких допущено лексичні й граматичні помилки

<p>правил, правильно записує слова з вивченими орфограмами і виправляє помилки відповідно до вивчених правил [9 РМЛ 3.3.1];</p> <p>правильно складає і вживає у мовленні речення з дієсловами в ролі присудка; розбирає дієслово як частину мови; розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них;</p> <p>розпізнає і передає прихований зміст почутого повідомлення [9 РМЛ 1.1.3]; самостійно добирає різні способи та засоби візуалізації для передачі інформації [9 РМЛ 1.2.3];</p> <p>перекладає з молдовської мови українською діалоги з дієсловами різних способів.</p>	<p>Часи дієслова. Минулий час. Зміна дієслів у минулому часі. Наголос у деяких дієсловах минулого часу (<i>була, несла, брала</i>).</p> <p>Теперішній час. <i>-ться, -шся</i> в кінці дієслів теперішнього часу. Дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі. Дієслова I та II дієвідміни. Букви <i>e, u</i> в особових закінченнях I та II дієвідмін.</p> <p>Способи дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Творення дієслів умовного способу. Творення дієслів наказового способу. Буква <i>ь</i> у дієсловах наказового способу.</p> <p>Безособові слова. Дієслова-синоніми. Практичне засвоєння дієслівних словосполучень, у яких допускаються помилки у формі залежного слова (<i>дякувати кому? клопотатися ким? чим? турбуватися про кого? одружитися з ким? Оволодіти мовою, опанувати мову,</i></p>	<p>на практичне засвоєння дієслівних словосполучень;</p> <ul style="list-style-type: none"> - створення дієслівного бургеру; - написання есе «Пречисті Бессарабії степи – моя зелена сонячна колиска». - мінідослідження «Букви <i>e, u</i> в особових закінченнях I та II дієвідмін». - створення хмарки слів «Часи дієслів». - переклад з молдовської мови українською діалогів з дієсловами різних способів; - збагачення словникового запасу.
---	--	---

	<p><i>запобігати помилкам, уникати помилок...).</i></p> <p>Практичне засвоєння особових форм дієслів із чергуванням кінцевого приголосного основи.</p> <p>Розбір дієслова як частини мови.</p>	
<p><i>Здобувач / здобувачка</i></p> <p>знає значення дієприкметника, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль; відрізняє дієприкметник від прикметника;</p> <p>знаходить у реченні дієприкметник і дієприкметниковий зворот;</p> <p>визначає дієприкметники активного і пасивного стану; засоби їх творення;</p> <p>ідентифікує помилки в написанні дієприкметників, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення [9 РМЛ 3.3.1];</p> <p>правильно розставляє розділові знаки при дієприкметниковому звороті;</p> <p>знаходить і виправляє в реченні помилки на вивчені орфографічні, пунктуаційні правила [9 РМЛ 3.3.1];</p> <p>модифікує використання інтонаційних засобів у реченнях із дієприкметниковими зворотами [9 РМЛ 1.7.1-3];</p> <p>складає речення з дієприкметниковими</p>	<p>Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.</p> <p>Відмінювання дієприкметників.</p> <p>Правопис голосних у закінченнях дієприкметників.</p> <p>Дієприкметниковий зворот.</p> <p>Розділові знаки в реченнях із дієприкметниковими зворотами.</p> <p>Активні і пасивні дієприкметники.</p> <p>Творення активних і пасивних дієприкметників. Правопис голосних і приголосних у суфіксах дієприкметників.</p> <p><i>Н</i> у дієприкметниках та <i>нн</i> у прикметниках дієприкметникового походження.</p> <p><i>Не</i> з дієприкметниками.</p> <p>Синтаксична роль дієприкметникового звороту.</p> <p>Побудова речень із дієприкметниковими зворотами;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - редагування медіатекстів із активними дієприкметниками з метою заміни їх нормативними відповідниками (<i>виступаючий – доповідач, обмежувальний – обмежувальний</i>); - створення кластеру «Морфологічні ознаки дієприкметника»; - мініпроект «<i>Н</i> у дієприкметниках та <i>нн</i> у прикметниках дієприкметникового походження»; - складання й розігрування діалогів із використанням фразеологізмів, що містять дієприкметники; - спостереження «Розділові знаки в реченнях із дієприкметниковими зворотами»; - написання формального есе із використанням дієприкметників із <i>не</i>; - переклад із молдовської мови українською речень із дієприкметниками, дієприкметниковими зворотами; - збагачення словникового запасу.

<p>зворотами; відрізняє просте речення з дієприкметниковим зворотом від складного речення; редагує медіатексти із дієприкметниковими зворотами, що містять помилки [9 РМЛ 3.1]; використовує дієприкметники, дієприкметникові звороти у власних висловлюваннях, зокрема в текстах-описах на певну соціокультурну тему; створює тексти-описи з уживанням дієприкметників і дієприкметникових зворотів; добирає різні способи та засоби візуалізації для передачі інформації [9 РМЛ 1.2.3]; упорядковує інформацію для створення текстів різного призначення; доречно реагує на почуте, демонструючи розуміння комунікативних намірів співрозмовника [9 РМЛ 1.1.2-3] робить розбір дієприкметника як особливої форми дієслова; складає й розігрує діалоги з використанням фразеологізмів, що містять дієприкметники; здійснює та обґрунтовує самостійний вибір вербальних засобів [9 РМЛ 1.7.1]; доречно використовує цитати з різних</p>	<p>синоніміка складних і простих речень з дієприкметниковими зворотами. Розбір дієприкметника як особливої форми дієслова.</p>	
--	---	--

<p>джерел [9 РМЛ 3.1.4-2]; створює невеликі типові повідомлення/ медіатексти на захищених цифрових сервісах і в соціальних мережах [9 УМД 3.2.1]; самостійно добирає різні способи та засоби візуалізації для передачі інформації [9 РМЛ 1.2.3]; перекладає із молдовської мови речення із дієприкметниками, дієприкметниковими зворотами.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>знає загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль дієприслівника; знаходить дієприслівник, дієприслівниковий зворот у реченні; відрізняє дієприслівник від дієприкметника; визначає граматичні ознаки дієприслівника; знаходить і виправляє в реченні помилки на вивчені орфографічні, пунктуаційні правила [9 РМЛ 3.3.1]; розставляє розділові знаки при одиничних дієприслівниках і дієприслівникових зворотах; правильно будує речення з</p>	<p>Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду. Творення дієприслівників недоконаного і доконаного виду. Дієприслівниковий зворот. Коми при дієприслівниковому звороті й одиничному дієприслівникові. Синтаксична роль дієприслівникового звороту. <i>Не</i> з дієприслівниками. Синонімія складних речень і речень із дієприслівниковими зворотами. Розбір дієприслівника як</p>	<ul style="list-style-type: none"> - створення інфографіки «Морфологічні ознаки дієприслівника»; - редагування речень та медіатекстів, у яких допущено помилки у вживанні дієприслівникових зворотів; - складання допису в соціальній мережі «Що означає бути сучасним?» із використанням дієприслівників; - створення коміксу, що містить репліки з дієприслівниковими зворотами та одиничними дієприслівниками; - складання пам'ятки з використанням дієприслівників про дотримання академічної доброчесності; - переклад із молдовської мови українською речень із дієприслівниками, дієприслівниковими зворотами;

<p>дієприслівниковими зворотами, інтонує їх;</p> <p>конструює прості речення з дієприслівниками й дієприслівниковими зворотами, замінює їх складними реченням;</p> <p>трансформує графічну інформацію в текстову [9 РМЛ 2.6.2];</p> <p>здійснює аналіз мовних явищ;</p> <p>редагує речення та медіатексти, у яких допущено помилки у вживанні дієприслівникових зворотів [9 РМЛ 3.3];</p> <p>читає й переказує тексти з дієприслівниками та дієприслівниковими зворотами [9 РМЛ 1.2.1];</p> <p>здійснює та обґрунтовує самостійний вибір вербальних засобів у процесі складання монологів і діалогів, використовуючи виражальні можливості дієприслівників і дієприслівникових зворотів [9 РМЛ 1.7.1];</p> <p>використовує комунікативні стратегії для формування власних пропозицій;</p> <p>складає пам'ятку з використанням дієприслівників про дотримання академічної доброчесності;</p> <p>робить розбір дієприслівника як особливої форми дієслова;</p> <p>розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті)</p>	<p>особливої форми дієслова.</p>	<p>- збагачення словникового запасу.</p>
---	----------------------------------	--

<p>фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст; визначає якість і достовірність інформації на основі власного досвіду, критично сприймаючи думки інших; перекладає з молдовської мови речення з дієприслівниками, дієприслівниковими зворотами.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>виразно читає й обговорює прислів'їв та приказок, у яких уживаються прислівники; знає загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль прислівника; знаходить прислівники в реченні; відрізняє їх від омонімічних частин мови; уміє утворювати ступені порівняння; правильно наголошує прислівники; знаходить і виправляє помилки в правописі прислівників [9 РМЛ 3.3.1]; пише правильно прислівники, пояснює орфограми; аналізує медіатексти, у яких вживаються прислівники вищого й найвищого ступенів порівняння; аналізує і визначає роль прислівника в художніх і наукових текстах;</p>	<p>Прислівник: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників. Способи творення прислівників. Букви <i>-н-</i> та <i>-нн-</i> у прислівниках. <i>Не</i> і <i>ні</i> з прислівниками. <i>І, и</i> в кінці прислівників. Написання прислівників разом, через дефіс та окремо. Написання прислівникових словосполучень типу: <i>раз у раз, з дня на день...</i> Розбір прислівника як частини мови. Фразеологізми й крилаті вислови з прислівниками.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - виразне читання й обговорення прислів'їв та приказок, у яких уживаються прислівники; - написання висловлень «Уникнення конфліктних ситуацій» з використанням прислівників різних розрядів; - створення гроно «Ступені порівняння прислівників»; - складання інструкції (пам'ятки) «Безпечне користування інтернетом» із використанням прислівників; - складання діалогу із використанням фразеологізмів і крилатих висловів із прислівниками; - укласти карту знань «Написання прислівників разом, через дефіс та окремо»; - аналіз медіатекстів, у яких вживаються прислівники вищого й найвищого ступенів порівняння;

<p>складає речення з прислівниками й мікротексти;</p> <p>створює усні й письмові висловлювання на певну соціокультурну тему, використовуючи прислівник як виражальний засіб мовлення [9 РМЛ 3.1];</p> <p>робить розбір прислівника як частини мови;</p> <p>створює і презентує тексти різних типів, стилів і жанрів на актуальну самостійно визначену тематику [9 РМЛ 3.1];</p> <p>визначає переваги і недоліки власноруч написаних текстів;</p> <p>використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні [9 РМЛ 3.1.4-2];</p> <p>створює у цифровому середовищі повідомлення / медіатексти різних жанрів [9 УМД 3.2.1-1];</p> <p>перекладає із молдовської мови українською речень із прислівниками.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - мінідослідження «Написання прислівників, що утворені шляхом поєднання іменника з прийменником та прислівникових словосполучень»; - складання сімейного бюджету на місяць із використанням прислівників типу <i>у міру, насамперед, всього-на-всього, час від часу, по можливості, як слід</i>; - переклад із молдовської мови українською речень із прислівниками; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>знаходить прийменники в реченні;</p> <p>відрізняє їх від інших частин мови;</p> <p>правильно поєднує з іменниками;</p> <p>застосовує правила правопису прийменників;</p>	<p>Службові частини мови</p> <p>Прийменник як службова частина мови.</p> <p>Непохідні і похідні прийменники.</p> <p>Написання похідних прийменників разом, окремо і</p>	<ul style="list-style-type: none"> - інфографіка «Службові частини мови»; - редагування словосполучень / речень, у яких допущено помилки у вживанні прийменників; - створення інтерактивного аркуша про непохідні й похідні прийменники. - складання карти знань «Написання

<p>знаходить і виправляє помилки в правописі прислівників [9 РМЛ 3.3.1]; аналізує тексти щодо правильності вживання прийменників з відмінковими формами іменників; складає речення з прийменниково-іменниковими конструкціями; редагує словосполучення / речення, у яких допущено помилки у вживанні прийменників [9 РМЛ 3.3]; правильно вживає у мовленні прийменники (зокрема прийменники-синоніми); робить розбір прийменника як частини мови; трансформує графічну інформацію в текстову [9 РМЛ 2.6.2]; створює у цифровому середовищі повідомлення/медіатексти різних жанрів [9 УМД 3.2.1-1]; ідентифікує різні види помилок, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення [9 УМД 3.3.1-1]; дотримується принципів академічної доброчесності під час створення власних текстів [9 УМД 2.2.5]; перекладає тексти із молдовської мови українською.</p>	<p>через дефіс. Особливості вживання деяких прийменників з іменниками. Прийменники-синоніми як засіб милозвучності мови (<i>в-у, з-зі-із</i>). Розбір прийменника як частини мови.</p>	<p>похідних прийменників разом, окремо і через дефіс»;</p> <ul style="list-style-type: none"> - складання тексту-роздуму з використанням антонімічних прийменників; - усунення помилок, спричинених неправильним перекладом молдовського прийменника <i>la</i>, що українською мовою перекладається синонімічними прийменниками <i>на, в, у, до, о</i>; - переклад текстів із молдовської мови українською; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p>	<p>Сполучник як службова частина</p>	<p>- створення теги слів «Сурядні й підрядні</p>

<p>знаходить сполучники в реченні; розрізняє сполучники сурядності й підрядності, їх види; відрізняє їх від інших частин мови; правильно пише сполучники; знаходить і виправляє помилки в написанні сполучників [9 РМЛ 3.3.1]; використовує сполучники у власних висловлюваннях, складаючи прості і складні речення; редагує речення, доцільно замінюючи сполучники синонімічними [9 РМЛ 3.3]; розрізняє сполучники й однозвучні з ними інші частини мови; розбирає сполучник як частину мови; самостійно передає за допомогою різних способів та засобів візуалізації власне розуміння почутого повідомлення [9 РМЛ 1.2.3]; трансформує графічну інформацію в текстову [9 РМЛ 2.6.2]; зіставляє власну думку, зафіксовану у письмовій формі, із думками інших осіб; складає й розігрує діалоги про безпеку спілкування в інтернеті [9 РМЛ 3.2.1-1]; перекладає текст із молдовської мови українською.</p>	<p>мови. Сполучники сурядності і підрядності, їх види. Уживання їх у простому й складному реченнях. Написання сполучників разом і окремо. Уживання сполучників <i>і, й</i> як засобу милозвучності мови. Розбір сполучника як частини мови.</p>	<p>сполучники»; - спостереження «Як відрізнити сполучники й однозвучні з ними інші частини мови»; - складання й розігрування діалогів про безпеку спілкування в інтернеті; - робота з деформованим текстом; - створення пазлу «Види сполучників»; - написання вільного есе; - складання речень за інтернет-мемами із використанням сполучників підрядності; - переклад текстів із молдовської мови українською; - збагачення словникового запасу.</p>
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p>	<p>Частка як службова частина</p>	

<p>знаходить частки в реченні; відрізняє від інших службових частин мови; визначає частки за їх роллю в реченні; правильно пише частки; самостійно знаходить і виправляє помилки у правописі часток [9 РМЛ 3.3.1]; аналізує тексти щодо використання в них часток як виражального засобу [9 РМЛ 3.1.4-2]; складає речення з модальними частками; редагує тексти щодо правильності вживання модальних часток [9 РМЛ 3.3]; створює висловлювання, правильно вживаючи частки [9РМЛ 3.1]; розрізняє частку <i>не</i> і префікс <i>не-</i>; розбирає частки як частини мови; дотримується принципів академічної доброчесності під час створення власних текстів [9 УМД 2.2.5]; ідентифікує різні види помилок у змісті, структурі та мовному оформленні, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення [9 РМЛ 3.3.1]; перекладає тексти з молдовської мови українською.</p>	<p>мови. Розряди часток за значенням. Написання часток <i>-бо, -но, -то, -от, -таки</i>. <i>Не і ні</i> з різними частинами мови (узагальнення). Частки <i>хай, нехай</i> у спонукальних окличних реченнях. Розбір частки як частини мови.</p> <p>Міжпредметні зв'язки Використання часток як виражального засобу в художніх творах (література).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - складання коментарів до дописів у соціальній мережі на актуальну тему із використанням часток; - укладання дорожньої карти «<i>Не і ні</i> з різними частинами мови»; - складання есе «Життя – найвища цінність»; - створення теги слів із словотворчими частками; - усний твір-оповідання за поданим сюжетом; - створення абетки побажань із формотворчими частками; - переклад текстів із молдовської мови українською; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p>	<p>Вигук як особлива частина мови.</p>	

<p>знаходить вигуки в реченні; знає стилістичні можливості вигуків; відрізняє їх від інших частин мови; правильно пише вигуки й розставляє розділові знаки; пояснює написання вигуків з орфограмами і пунктограмами; аналізує тексти щодо ролі в них вигуків; модифікує використання інтонаційних засобів залежно від комунікативної ситуації, читаючи тексти з вигуками [9 РМЛ 1.7.1-3]; доречно використовує вигуки у власному мовленні; використовує засоби виразності для вироблення власного стилю спілкування [9 РМЛ 1.7.2]; комунікує, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови [9 РМЛ 1.6.1-2] зіставляє тексти українськомовних перекладів літературних творів та тексти, написаних молдовською мовою; логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання [9 РМЛ 3.2.1]; визначає роль і місце тексту в</p>	<p>Роль вигуків у мовленні. Дефіс у вигуках. Кома і знак оклику при вигуках. Вигук у ролі головних і другорядних членів речення.</p> <p>Міжпредметні зв'язки. Використання вигуків як засобу виразності в художніх творах (література).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - аудіювання текстів різних стилів мовлення; - виразне читання текстів із вигуками. - створення скрайбінгу «Звуки навколо нас»; - озвучення анімаційного фільму з використанням звуконаслідувальних слів; - складання й розігрування діалогів із використанням вигуків; - переклад текстів із молдовської мови українською із використанням вигуків; - збагачення словникового запасу.
---	---	--

<p>культурно-історичному контексті [9 РМЛ 2.4.4]; перекладає текстів із молдовської мови українською із використанням вигуків.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>розрізняє частини мови, виявляє взаємозв'язки між ними, типові закономірності їх функціонування [9 РМЛ 4.1.1]; ідентифікує різні види помилок, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення [9 РМЛ 3.3.1]; робить розбір як частини мови кожного слова в реченні; редагує речень, у яких порушено літературні норми української мови [9 РМЛ 3.3]; знає спільні й відмінні ознаки частин мови в українській і молдовській мовах; використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні [9 РМЛ 3.1.4-2]; комунікує, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови [9 РМЛ 1.6.1-2]; використовує інтернет-ресурси; висловлює свою позицію аргументовано і грамотно [9 РМЛ 1.4.6-1];</p>	<p>Узагальнення і систематизація вивченого</p> <p>Частини мови (самостійні, службові, вигук). Дієслово і його особливі форми. Орфограми в дієслові, дієприкметнику, дієприслівнику. Прислівник. Орфограми в прислівнику. Службові частини мови. Орфограми в службових частинах мови.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - укладання дорожньої карти «Що знаю? Що вмію?»; - захист мініпроектів «Службові частини мови»; - складання висловлення «Слизький шлях задоволень»; - усний твір-роздум дискусійного характеру; - редагування речень, у яких порушено літературні норми української мови; - створення кроссенсу «Частини мови»; - ознайомлення з українським лінгвістичним порталом «Словники України онлайн»; - колективне укладання переліку цікавих українськомовних сайтів; - збагачення словникового запасу.

<p>використовує результати власної мовотворчості для особистісного самовираження [9 РМЛ 4.2.1]; виявляє готовність до міжкультурного діалогу.</p>		
Мовленнєва змістова лінія		
Очікувані результати	Зміст навчального предмета	Орієнтовні види робіт
<p><i>Здобувач / здобувачка</i></p> <p>характеризує особливості структури тексту [9 РМЛ 2.4.3-1]; аналізує основні риси стилю мовлення тексту, зокрема публіцистичного [9 РМЛ 4.2.4-1]; визначає тему, головну думку, мікротему тексту публіцистичного стилю; застосовує різні види читання на відому і нову тематику відповідно до мети читання [9 РМЛ 2.1.1]; розрізняє відому і нову, головну і другорядну інформацію; аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості повідомлення [9 РМЛ 1.4.3-1]; коментує та обґрунтовує актуальність порушених у тексті проблем [9 РМЛ 2.2.1-1]; оцінює зміст і форму почутого</p>	<p>Відомості про мовлення. Повторення вивченого про текст, його ознаки (практично). Повторення вивченого про стилі мовлення. Поняття про публіцистичний стиль.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - читання та обговорення текстів, що належать до різних стилів мовлення; - визначення теми, головної думки, мікротем тексту публіцистичного стилю; - написання вільного есе «У людини завжди є вибір!»; - створення інфографіки «Особливості публіцистичного стилю»; - докладний усний переказ (за простим планом) тексту публіцистичного стилю; - переклад з молдовської мови українською тексту публіцистичного стилю; - збагачення словникового запасу.

<p>повідомлення [9 РМЛ 1.5.1]; інтегрує почуте із власним досвідом [9 РМЛ 1.4.5]; самостійно складає і komponує план [9 РМЛ 1.2.2-1]; добирає та використовує деякі способи творчого експериментування із текстом [9 РМЛ 2.7.2-2]; коментує інформацію [9 РМЛ 1.5.1-1]; добирає доречні мовні засоби для досягнення відповідної комунікативної мети, дотримується усталених мовних норм [9 РМЛ 3.1.4]; знаходить і виправляє стилістичні помилки; фіксує основний зміст почутого повідомлення [9 УМД 3.3.1-1]; використовує різні види читання; створює письмовий текст відповідного жанру [9 РМЛ 3.1]; перекладає з молдовської мови українською текст публіцистичного стилю.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка</i></p> <p>аналізує основні риси типів мовлення [9 РМЛ 4.2.4-1]; знає особливості побудови опису процесу праці;</p>	<p>Повторення вивченого про типи мовлення. Особливості написання формального есе. Особливості побудови опису процесу праці.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - виразне читання текстів, що містять опис процесу праці; - написання формального есе (Орієнтовні теми: «Мое улюблене заняття», «Вишиванка як сучасний бренд»); - стислий усний переказ (за складним

<p>читає тексти відповідно до норм української літературної мови; виділяє ключові слова, основну і другорядну інформацію, ділить текст на змістові частини; коментує власні почуття під час читання тексту [9 РМЛ 2.3.2-1]; аналізує та вдосконалює зміст написаного, доповнює окремі його частини відповідно до теми та мети висловлювання [9 УМД 2.2.5]; добирає доречні мовні засоби для досягнення відповідної комунікативної мети, дотримується усталених мовних норм [9 РМЛ 3.1.4]; використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні, обґрунтовуючи доцільність їх вибору [9 РМЛ 1.7.2-1]; дотримується принципів академічної доброчесності під час створення власних висловлень [9 УМД 2.2.5]; перекладає з молдовської мови українською тексти з елементами опису процесу праці.</p>		<p>планом) розповідного тексту про виконання певних дій;</p> <ul style="list-style-type: none"> - переклад із молдовської мови українською текстів про виконання певних дій; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка</i></p> <p>уміє описувати зовнішність людини; розпізнає в тексті зображувально-</p>	<p>Особливості побудови опису зовнішності людини.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - складання висловлення в публіцистичному стилі «Успішна людина. Яка вона?» із уживанням фразеологізмів, що містять дієприслівники;

<p>виражальні засоби, ознаки авторського стилю, етнокультурні символи [9 РМЛ 2.2.6-2]; добирає доречні мовні засоби для досягнення відповідної комунікативної мети, дотримується усталених мовних норм [9 РМЛ 3.1.4]; використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні, обґрунтовуючи доцільність їх вибору [9 РМЛ 1.7.2-1]; самостійно складає і komponує план твору-опису [9 РМЛ 1.2.2-1]; оцінює зміст і форму повідомлення [9 РМЛ 1.5.1]</p>		<ul style="list-style-type: none"> - вибірковий усний переказ розповідного тексту з елементами опису людини; - усний твір-опис зовнішності людини за власним спостереженням; - письмовий твір-опис зовнішності людини за власним спостереженням; - збагачення словникового запасу.
--	--	--

8 клас
(105 год., 3 год. на тиждень)

Мовна змістова лінія		
Очікувані результати	Зміст навчального предмета	Орієнтовні види робіт
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>сприймає усну інформацію та аналізує її [РМЛ 1.1]; свідомо застосовує прийоми активного слухання [9 РМЛ 1.1.1-1]; усвідомлює значення мови як найважливішого засобу пізнання,</p>	<p>Вступ. Мова – найважливіший засіб спілкування, пізнання і впливу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - диспут «Скільки мов ти знаєш – стільки разів ти людина» (Й. Гете); - написання статті до Вікіпедії про важливість мови в житті людини; - написання вільного есе за висловлюваннями відомих людей про мову;

<p>спілкування і впливу; знає й розуміє функції мови; висловлює судження про роль мови й мовлення для розвитку людини [6 РМЛ 1.6.1]; доводить необхідність повноцінного володіння мовленням; володіє прийомами раціональної обробки інформації та її когнітивно-графічного уявлення; добирає різні способи та засоби візуалізації для передачі інформації [9 РМЛ 1.2.3]; розпізнає ключові факти і судження про них, вирізняє авторські інтерпретації, розуміє аргументацію [9 РМЛ 1.5.1-6]; бере активну участь у комунікації, використовуючи прийоми комунікативної взаємодії відповідно до мети та ситуації спілкування [9 РМЛ 1.4.4]; доречно використовує цитати з різних джерел; використовує українську мову як засіб формування ціннісної позиції щодо громадянського патріотизму, любові до Батьківщини, почуття гордості за свою країну; перекладає з молдовської мови українською медіатекст.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - складання теги слів <i>держава, мова, єдність</i>; - створення скрайбпрезентації «Спочатку було слово...»; - створення римівок до Дня української писемності і мови; - укладання словника неологізмів; - створення висловлення про роль та значення мови в житті людини; - створення коміксів на запобігання вживання калькованих слів; - створення інтерактивної стрічки часу «Історія розвитку та становлення української мови»; - переклад із молдовської мови українською медіатексту; - збагачення словникового запасу.
--	--	--

<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>знаходить і розрізняє в реченні самостійні та службові частини мови; застосовує знання про граматичні ознаки та синтаксичну роль частин мови у власних висловленнях; знаходить, виправляє орфографічні помилки у власному й чужому мовленні, обґрунтовує їх [9 УМД 3.3.1-1]; користується довідниковими матеріалами різних видів; ідентифікує різні види помилок, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення [9 УМД 3.3.1]; самостійно добирає різні способи та засоби візуалізації для передачі інформації [9 РМЛ 1.2.3]; перекладає з молдовської мови українською тексти художнього стилю, тексти мережевих матеріалів.</p>	<p>Повторення та узагальнення вивченого</p> <p>Самостійні частини мови, їхнє значення та граматичні ознаки (іменник, прикметник, числівник, дієслово (зокрема дієприкметник, дієприслівник, прислівник). Службові частини мови. Вигук.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - створення проекту «Парк мого дитинства» із використанням дієприкметникових та дієприслівникових зворотів; - створення тематичних хмарок слів на основі прочитаних / прослуханих текстів, медіатекстів; - складання формального есе про діячів української культури, які є етнічними молдованами; - створення діаграми Венна «Самостійні та службові частини мови»; - складання пазлу «Граматичні ознаки самостійних частин мови»; - складання гасел-кричалок для зустрічі відомої молодіжної музичної групи з використанням наказової форми дієслова, числівників, різних розрядів займенників; - орфографічний практикум на редагування помилок щодо вживання, узгодження, відмінювання частин мови; - переклад із молдовської мови українською тексту художнього стилю; - збагачення словникового запасу.
---	--	---

<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>слухає та сприймає тексти різних стилів та типів мовлення [9 РМЛ 2.2.4]; формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння; розрізняє мовні одиниці різних рівнів на основі аналізу їх характерних ознак і функцій у мовленні; розрізняє головне й залежне слово у словосполученні; визначає види словосполучень за приналежністю головного слова до певної частини мови; знаходить і виправляє помилки у вживанні словосполучень [9 УМД 3.3.1-1]; створює словосполучення з вивченими частинами мови в ролі головного і залежного слова; виокремлює з-поміж інших словосполучень стійкі сполуки (фразеологізми) [9 РМЛ 1.5.3]; інтегрує почуте із власним та суспільно-історичним досвідом [9 РМЛ 1.4.5]; трансформує словосполучення та речення в синонімічні конструкції для вираження мовлення;</p>	<p>Синтаксис. Пунктуація. Словосполучення Словосполучення. Будова й види словосполучень за способами вираження головного слова. Грамматична помилка та її умовне позначення. Практичне засвоєння словосполучень, у яких допускаються помилки у формі залежного слова.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - читання мовчки і вголос текстів екологічної тематики; - складання есе «Покликання людини - пізнавати істину, творити добро, примножувати красу» із використанням опорних словосполучень; - створення карти знань «Словосполучення»; - виділення смислових опор (ключових слів і речень) у тексті; - поділ тексту на смислові частини, складання складного плану - науково-публіцистичного тексту; - створення інфографіки «Особливості науково-публіцистичного стилю»; - створення хмарки слів за темою «Словосполучення»; - написання вільного есе про ремесла та промисли молдован; - складання доповіді для вебконференції; - докладний усний переказ тексту розповідного характеру з елементами опису пам'ятки культури, що містить словосполучення з паронімами (за складним планом); - створення сторителінгу за опорними словосполученнями; - мінідослідження «Радіо- та
---	---	---

<p>перекладає із молдовської мови українською словосполучень з метою запобігання граматичних помилок.</p>		<p>телемовлення»;</p> <ul style="list-style-type: none"> - створення коміксів та добір заголовків до них; - спостереження за дієслівними словосполученнями, у яких допускаються помилки у формі залежного слова; - редагування словосполучень, речень, у яких допущено граматичні та лексичні помилки; - створення вебквесту «Словосполучення і речення»; - створення кластеру «Словосполучення лексичні та синтаксичні»; - складання грона до словосполучень (синоніми, антоніми); - переклад із молдовської мови українською словосполучень із метою запобігання граматичних помилок; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>будує речення різних видів (за метою висловлювання, характером граматичної основи, кількістю граматичних основ);</p> <p>розрізняє речення двоскладні та односкладні;</p> <p>інтонує правильно речення різних видів, беручи до уваги й логічний наголос для передавання різних змістових та</p>	<p>Просте речення</p> <p>Речення. Види речень за метою висловлювання; окличні речення (повторення).</p> <p>Речення прості й складні (повторення).</p> <p>Двоскладні й односкладні речення.</p> <p>Порядок слів у реченні.</p> <p>Урахування особливостей</p>	<ul style="list-style-type: none"> - докладний письмовий переказ розповідного тексту з елементами опису пам'яток архітектури в публіцистичному стилі; - орфографічно-пунктуаційний практикум; - робота з текстами, що містять пунктуаційні й орфографічні помилки; - складання карти знань «Просте речення»; - створення мініпроєкту «Складники

<p>емоційних відтінків значення; правильно ставить розділові знаки; обґрунтовує вживання їх за допомогою вивчених правил; знаходить і виправляє пунктуаційні і граматичні помилки [9 УМД 3.3.1-1]; конструює речення різних типів; редагує тексти, надаючи їм більшої виразності за допомогою вивчених мовних засобів [9 РМЛ 3.3]; самостійно складає і komponує складний план; використовує виражальні можливості речень вивчених видів у власному мовленні [9 РМЛ 1.7.2-1]; знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (у медіатекстах, соцмережах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей [9 РМЛ 1.3.1-1]; добирає і використовує необхідні вербальні та невербальні засоби для ефективною комунікації [9 РМЛ 3.1]; обстоює власну позицію щодо особистісно і суспільно важливих питань [6 РМЛ 1.6.1]; ідентифікує різні види помилок, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення [9 УМД 3.3.1-1];</p>	<p>побудови словосполучень і речень у молдовській мові при створенні речень українською з метою запобігання граматичних помилок.</p> <p>Міжпредметні зв'язки Інверсія в художньому творі (література), історія, географія.</p>	<p>людської духовності» з використанням інверсії;</p> <ul style="list-style-type: none"> - редагування словосполучень і речень з урахуванням особливостей побудови в молдовській мові при створенні речень українською з метою запобігання граматичних помилок; - створення колажу за прослуханими сучасними українськими піснями, які містять односкладні речення; - складання пазлу «Види речень за метою висловлювання»; - складання опорної схеми «Речення прості й складні. Розділові знаки в них»; - написання вільного есе «Уроки історії мого народу»; - складання речень, що різняться за метою висловлювання та за емоційним забарвленням; - складання й розігрування діалогів із використанням різних видів речень; - переклад із молдовської мови українською тексту наукового стилю; - збагачення словникового запасу.
--	---	--

<p>перекладає із молдовської мови українською тексту наукового стилю.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>розрізняє головні й другорядні члени; визначає види присудків, способи вираження підмета, обставин, прикладку як вид означення; пише прикладки відповідно до орфографічних норм і обґрунтовує написання; ставить тире між підметом і присудком, кому при порівняльних зворотах, обґрунтовує розділові знаки за допомогою вивчених правил; аналізує будову простого двоскладного речення, будову тексту, засоби зв'язку речень у ньому; визначає другорядні члени речення та способи їх вираження; оцінює виражальні можливості простого двоскладного речення в текстах різних стилів [9 РМЛ 1.4.1-2] ; удосконалює будову розповідного тексту з елементами опису з метою зацікавити слухачів, використовуючи засоби зв'язку речень у тексті; правильно будує висловлювання на певну соціокультурну тему,</p>	<p>Просте речення. Двоскладне речення Головні і другорядні члени речення. Підмет і присудок. Способи вираження підмета. Простий і складений присудок (іменний і дієслівний). Тире між підметом і присудком. Правильне вживання форм присудка при підметі, вираженому словосполученням або складноскороченим словом. Означення, додаток і обставина як другорядні члени речення. Способи вираження другорядних членів речення. Прикладка як різновид означення. Написання непоширених прикладок через дефіс; прикладки, що беруться в лапки. Види обставин за значенням. Порівняльні звороти. Виділення порівняльних зворотів комами. Стилїстична роль означень і порівняльних зворотів</p>	<ul style="list-style-type: none"> - усний виступ у науковому стилі Головні члени речення. Тире між підметом і присудком»; - створення діаграми Венна «Простий і складений присудок (іменний і дієслівний)»; - створення медіатексту «Двоскладне речення»; - написання статті для Вікіпедії про важливість збереження пам'яток історії й культури в публіцистичному стилі (із прямими та непрямыми додатками, прикладками); - створення інфографіки «Другорядні члени речення»; - створення пазлу на написання прикладки; - мінідослідження «Різноманіття підметів»; - орфографічно-пунктуаційний практикум; - редагування речень, у яких допущено граматичні помилки (в узгодженні підмета з присудком, означень із означуваним словом та ін.); - створення лепбуку «Другорядні члени речення»; - складання допису в соціальній мережі. - створення коміксу, що містить репліки з

<p>використовуючи відповідну його структуру, вивчені засоби зв'язку речень [9 РМЛ 3.1.5]; аналізує будову простого двоскладного речення; виявляє важливі деталі почутого повідомлення для ілюстрування власного розуміння почутої інформації [9 РМЛ 1.4.1-2]; використовує засоби художньої виразності для вироблення власного стилю спілкування [9 РМЛ 3.1.4-2]; створює типові дописи/ медіатексти у цифровому середовищі для обговорення особистісних і соціально важливих питань [9 УМД 3.2.1-1]; перекладає з молдовської мови українською медіатексти, що містять елементи опису пам'яток історії та культури.</p>	<p>у художньому мовленні. Синтаксичний аналіз простого речення.</p> <p>Міжпредметні зв'язки Епітет і порівняння як художні прийоми (література).</p>	<p>порівняльними зворотами; - складання інструкції (пам'ятки) «Енергетичні напої – шкода для здоров'я» з використанням складених присудків; - складання опорної схеми «Другорядні члени речення»; - письмовий твір-оповідання на основі почутого; - переклад із молдовської мови українською медіатексту, що містить елементи опису пам'яток історії та культури; - збагачення словникового запасу.</p>
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>виділяє односкладні й неповні речення з-поміж інших видів речень; визначає види односкладних речень (зокрема як частин складного речення); правильно інтонує неповні речення; ставить правильно тире в неповних реченнях;</p>	<p>Односкладне речення Односкладні прості речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, узагальнено-особові, неозначено-особові, безособові). Односкладні прості речення з головним членом у формі підмета (називні).</p>	<p>- читання вголос текстів різних стилів та аналіз стилістичних прийомів порівняно з нейтральними засобами мовного вираження; - створення кластеру «Односкладні речення»; - спостереження за односкладними називними та двоскладними неповними</p>

<p>обґрунтовує його вживання; знаходить і виправляє пунктуаційні помилки на вивчені правила [9 УМД 3.3.1-1]; конструює односкладні речення вивчених видів, а також неповні речення; правильно вживає односкладні й неповні речення у власному мовленні; вживає неповні речення в діалозі; правильно будує тексти, використовуючи виражальні можливості односкладних і неповних речень [9 РМЛ 3.1.5-2]; розуміє зміст фразеологізмів (зокрема прислів'їв і приказок) у формі односкладних і неповних речень; структурує інформацію за допомогою схем [9 РМЛ 3.1.1-1]; формулює основну мету та прогнозує наміри співрозмовника, у разі потреби ставлячи уточнювальні запитання та цитуючи почуте, для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння [9 РМЛ 1.4.4-1]; логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання [9 РМЛ 1.6.1-1]; здійснює та обґрунтовує самостійний вибір вербальних та невербальних</p>	<p>Односкладне речення як частина складного речення. Повні й неповні речення. Тире в неповних реченнях.</p> <p>Міжпредметні зв'язки Односкладні й неповні речення як виражальний засіб у художніх творах (література).</p>	<p>реченнями;</p> <ul style="list-style-type: none"> - складання односкладних речень-заголовків до медіатекстів; - редагування речень із граматичними помилками; - складання мінітексту з використанням односкладних речень; - написання електронного листа улюбленому співаку, письменнику з використанням неповних речень; - інтелектуальна гра «Ерудит»; - робота з деформованим текстом; - складання пам'ятки для власного блогу «Культура спілкування в інтернеті» з використанням односкладних речень, неповних речень; - створення мініпроєкту «Односкладні речення в українських народних піснях»; - створення діаграми Венна «Повні й неповні речення»; - складання висловлення «Шляхи подолання конфліктних ситуацій»; - укладання словничка «Золоті афоризми мого народу» (із використанням односкладних та неповних речень); - складання та розігрування діалогу («Я іду додому. Небезпечна вулиця», «Вид спорту, яким я захоплююся», «Молодь обирає здоров'я» із використанням
--	--	---

<p>засобів [9 РМЛ 3.1]; оцінює виражальні можливості й роль односкладних і неповних речень у текстах [9 РМЛ 3.1.5-2]; перекладає з молдовської мови українською медіатекстів, що містять опис місцевості.</p>		<p>афоризмів, прислів'їв, приказок);</p> <ul style="list-style-type: none"> - усний твір-опис місцевості (вулиці, села, міста) на основі особистих спостережень і вражень у художньому стилі (із використанням різних видів речень); - написання есе «Куди мене веде ця стежка»; - переклад із молдовської мови українською медіатекстів, що містять опис місцевості; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>знаходить речення з однорідними членами, із узагальнювальними словами, кількома рядами однорідних членів; правильно ставить розділові знаки при однорідних членах речення та обґрунтовує їх; знаходить і виправляє помилки на вивчені правила [9 УМД 3.3.1-1]; правильно інтонуює речення з однорідними членами; конструює речення з однорідними членами; розуміє зміст, тему й основну думку висловлювань інших людей з одного прослуховування [9 РМЛ 1.4.1]; аналізує й оцінює виражальні</p>	<p>Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами Однорідні члени речення із безсполучниковим, сполучниковим і змішаним типами зв'язку. Речення з кількома рядами однорідних членів. Кома між однорідними членами. Однорідні й неоднорідні означення. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Двокрапка і тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорідними членами. Інтонація речень різних типів з</p>	<ul style="list-style-type: none"> - аудіювання текстів, що містять правила реагування на дописи в соцмережі, смс-повідомлення та телефонні звернення від незнайомих і потенційно небезпечних осіб; - редагування речень, медіатекстів із однорідними членами речення; - створення тексту-інформації для шкільного вебсайту про віртуальну подорож із використанням речень з однорідними членами; - створення медіатексту з використанням кількох рядів однорідних членів речення; - складання формального есе з використанням речень із кількома рядами однорідних членів;

<p>можливості речень з однорідними членами в різних стилях мовлення [9 РМЛ 3.1.5-2]; використовує прийом візуалізації навчального матеріалу та засіб розвитку логічного і творчого мислення [9 РМЛ 1.2.3-1]; розрізняє окремі елементи маніпуляції та пропаганди; визначає, коментує та обґрунтовує актуальність порушених у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) проблем [9 РМЛ 1.5.1] ; формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу текстів [9 РМЛ 1.5.1-4]; з'ясовує важливість і прогнозує доцільність подальшого використання інформації, здобутої з текстів [9 РМЛ 2.1.2-1] ; будує висловлення в різних стилях мовлення, використовуючи виражальні можливості речень із однорідними членами [9 РМЛ 3.1.5-2]; перекладає з молдовської мови українською медіатекстів.</p>	<p>однорідними членами. Міжпредметні зв'язки Ряди різних за характером слів у ролі однорідних членів як засіб художньої виразності (література).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - створення мініпроєкту «Просте ускладнене речення у творах улюбленого письменника»; - конструювання речень із простих неускладнених у прості, ускладнені однорідними членами; - створення діаграми Венна про просте ускладнене й неускладнене речення; - складання списку речей для подорожі до іншого міста, краю України з використанням однорідних членів речення; - створення кроссенсу «Однорідні члени речення»; - створення інтерактивного аркуша про однорідні й неоднорідні означення; - усунення помилок, спричинених уживанням узагальнювального слова в реченнях з однорідними членами; - написання висловлень, що містять опис місцевості (вулиці, села, міста) на основі особистих спостережень і вражень у художньому стилі (із використанням речень, ускладнених однорідними членами речення); - переклад із молдовської мови українською медіатекстів; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p>	<p>Речення зі звертаннями,</p>	

<p>знаходить звертання, вставні слова (словосполучення, речення) у реченні; аналізує й оцінює виражальні можливості речень із звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями) в тексті; правильно ставить розділові знаки при звертаннях, вставних словах (словосполученнях) та обґрунтовує їх; складає, розігрує діалог відповідно до запропонованої ситуації; дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації; знаходить та виправляє помилки на вивчені пунктуаційні правила [9 РМЛ 3.3.3] ; конструює та правильно інтонує речення зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями); використовує виражальні можливості речень із звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями) в усному й писемному мовленні [9 РМЛ 3.1.5-2]; пропонує варіанти інтерпретації подій і</p>	<p>вставними словами (словосполученнями, реченнями) Звертання непоширені й поширені. Вставні слова (словосполучення, речення). Інтонація речень із звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями). Розділові знаки при звертаннях і вставних словах. Використання звертань і вставних слів для передачі ставлення до адресата. Синоніміка вставних слів і речень у тексті.</p> <p>Міжпредметні зв'язки Використання вставних слів для зв'язку частин наукового тексту (література, географія, історія).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - усний твір-оповідання з обрамленням; - складання діалогів-диспутів «Права людини починаються з прав дитини» (із звертаннями, вставними словами, словосполученнями); - пунктуаційний практикум (робота з текстами, що містять пунктуаційні та граматичні помилки при звертаннях, вставних словах, словосполученнях, реченнях); - створення мініпроєкту «Увічливі форми звертань до незнайомої людини»; - створення буктрейлера «Література, якою я захоплююсь» із використанням звертань, вставних слів і речень; - укладання словника «Зменшено-пестливі імена членів моєї родини у формі звертань»; - складання коментарів до дописів у соціальній мережі на актуальну тему із використанням вставних слів та речень; - читання та слухання листів відомих людей із використанням звертань. - мінідослідження «Групи вставних слів за значенням»; - робота з деформованим текстом; - складання та розігрування діалогу-обміну думками з використанням вставних слів <i>(зверніть увагу, між нами кажучи, як на</i>
--	--	---

<p>ситуацій у текстах [9 РМЛ 2.4.5-1]; використовує для виконання завдань достовірні та надійні текстові/медіатекстові джерела [9 РМЛ 2.5.1-1], аргументує вибір таких джерел; зіставляє власну думку, зафіксовану в письмовій формі, із думками інших осіб [9 РМЛ 3.1.2-2]; оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності [9 РМЛ 3.1.3-1]; добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність [9 РМЛ 3.1.4]; обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування; ідентифікує різні види помилок, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення [9 РМЛ 3.3.1]; перекладає з молдовської мови тексту художнього стилю (уривку з художнього твору) зі звертаннями.</p>		<p><i>гріх, очевидно</i> та ін.);</p> <ul style="list-style-type: none"> - створення реклами про здорове харчування із використанням вставних слів, словосполучень, речень; - інтерв'ю в публіцистичному стилі; - створення допису «Хто для мене є взірцем?» із використанням вставних слів, словосполучень, речень; - створення кроссенсу «Звертання»; - складання розповіді за коміксами «Подолання екологічних проблем» із використанням вставних слів; - переклад із молдовської мови українською тексту художнього стилю (уривку з художнього твору) зі звертаннями; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>знаходить відокремлені та уточнювальні члени в реченні; правильно розставляє розділові знаки при відокремлених та уточнювальних</p>	<p>Речення з відокремленими членами. Поняття про відокремлення. Відокремлені другорядні члени речення . Синоніміка простих речень з відокремленими</p>	<ul style="list-style-type: none"> - усний переказ художнього стилю з елементами опису пам'ятки архітектури, що містить речення, ускладнені відокремленими членами; - редагування речень / текстів із

<p>членах речення та обґрунтовує їх; знаходить і виправляє допущені пунктуаційні й граматичні помилки [9 УМД 3.3.1-1]; правильно інтонує речення з відокремленими та уточнювальними членами речення; аналізує й оцінює виражальні можливості речень з відокремленими та уточнювальними членами в текстах різних стилів (зокрема художнього тексту, медіатексту) [9 РМЛ 3.1.5-2]; передає за допомогою різних способів та засобів візуалізації власне розуміння почутого повідомлення [9 РМЛ 1.2.3-1]; обґрунтовує зв'язок почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) із власним та суспільно-історичним, зокрема етнокультурним, досвідом [9 РМЛ 1.2.3-1]; будує висловлювання в публіцистичному й науковому стилях, використовуючи виражальні можливості речень з відокремленими та уточнювальними членами речення в усному й писемному мовленні [9 РМЛ 3.1.5-2]; формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння</p>	<p>членами і складних речень. Розділові знаки при відокремлених членах. Поняття при уточнення. Розділові знаки при уточнювальних членах речення.</p> <p>Міжпредметні зв'язки Відокремлення як засіб художнього зображення (література); використання конструкцій з відокремленням у текстах науково стилю (художнє мистецтво, історія, географія, література).</p>	<p>пунктуаційними та граматичними помилками;</p> <ul style="list-style-type: none"> - створення медіатексту про архітектурні споруди «Архітектурні перлини Одещини» з використанням відокремлених членів речення; - конструювання речень із простих з відокремленими членами в складне; - створення карти знань «Просте речення з відокремленими членами та складне речення»; - створення висловлення з використанням відокремлених членів речення; - робота з деформованим текстом; - створення відеоскрайбінгу «Речення з відокремленими членами»; - написання вільного есе «Мистецтво ввічливості»; - складання діалогу за медіатекстом із додаванням фото-, відео- та аудіоматеріалів «Історичний екскурс у минуле мого міста/села»; - створення висловлення «Мистецтво як засіб творення особистості», «Людина створила культуру, а культура – людину»;
--	---	---

<p>[9 РМЛ 1.1.2-4]; взаємодіє з іншими особами через власну мовотворчість, зокрема через текст або медіатекст; перекладає з молдовської мови текст публіцистичного стилю з реченнями, що містять відокремлені, у тому числі уточнювальні члени речення.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - переклад із молдовської мови українською тексту з реченнями, що містять відокремлені, у тому числі уточнювальні члени речення); - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач/здобувачка:</i></p> <p>знаходить речення з прямою і непрямою мовою, із цитатами, репліками діалогу; визначає їх особливості, виражальні можливості; правильно ставить розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі й обґрунтовує їх; замінює пряму мову непрямою; знаходить і виправляє помилки на вивчені правила [9 УМД 3.3.1-1]; порівнює виражальні можливості різних способів передачі прямої мови [9 РМЛ 3.1.5-2]; складає усні та письмові висловлювання на соціокультурну тему, використовуючи виражальні можливості речень із прямою і непрямою мовою та діалогів [9 РМЛ 3.1.2-1]; складає та розігрує діалог відповідно до</p>	<p>Пряма і непряма мова. Діалог Пряма й непряма мова як засоби передачі чужого мовлення. Заміна прямої мови непрямою. Розділові знаки при прямій мові. Інтонація речень із прямою мовою, діалогом. Синоніміка різних способів передачі прямої мови (повторення). Цитата як спосіб передачі чужого мовлення. Розділові знаки при цитуванні. Використання цитування як засобу аргументації та увиразнення думки. Діалог і полілог. Розділові знаки при діалозі та полілозі. Урахування відмінностей уживання розділових знаків при прямій мові в молдовській та українській мовах.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - створення карти знань «Пряма і непряма мова. Розділові знаки при них»; - написання есе «Найважча дорога – дорога до себе», «Видатні українці» із цитуванням відомих особистостей. - створення інтернет-мемів «Випадкова зустріч» (із використанням оксиморону, метафори тощо); - орфографічно-пунктуаційний практикум; - робота з текстом (заміна прямої мови непрямою); - складання й розігрування діалогу з використанням цитат «Історична доля мого рідного народу», «Чари слова»; - складання та моделювання речень із прямою мовою; - інсценування уривка художнього твору, що містить пряму мову або діалог; - створення кроссенсу «Діалог»; - створення розповіді за коміксами «Як

<p>запропонованої ситуації; володіє прийомами раціональної обробки інформації та її когнітивно-графічного уявлення; перекладає з молдовської мови українською тексту з прямою мовою.</p>		<p>краще досягти успіху – самотужки чи в колективі?»);</p> <ul style="list-style-type: none"> - створення скрайбпрезентації «Пряма і непряма мова»; - переклад із молдовської мови українською тексту з прямою мовою; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач/здобувачка:</i></p> <p>систематизує вивчені відомості із синтаксису й пунктуації; правильно використовує вивчені мовні одиниці у власному мовленні [9 РМЛ 1.3.1]; знаходить і виправляє помилки в тексті [9 РМЛ 3.3.1]; редагує речення, у яких допущено граматичні помилки [9 РМЛ 3.3.2]; складає й розігрує діалоги у скайпі на актуальні теми; доцільно застосовує виражальні можливості синтаксичних засобів для досягнення комунікативної мети [9 РМЛ 1.7.2-1]; уміє створити презентацію рекламно-ілюстративного характеру.</p>	<p>Повторення в кінці року відомостей про словосполучення й просте речення.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - орфографічно-пунктуаційний практикум; - робота з текстами на виправлення помилок; - редагування речень, у яких допущено граматичні помилки; - складання і розігрування діалогів у скайпі на актуальні теми; - написання вільного есе «Чи можна бути людиною світу, не будучи сином (донькою) своєї землі?»); - створення ланцюжка запитань (стратегія "6w") на основні правила побудови словосполучень; - створення діаграми Венна; - створення інфографіки на вивчені теми; - створення буктрейлера на одну з вивчених протягом року тем (за вибором); - збагачення словникового запасу.

Мовленнєва змістова лінія

Очікувані результати	Зміст навчального предмета	Орієнтовні види робіт
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>розуміє такі поняття, як види, форми мовлення, вимоги до мовлення;</p> <p>визначає види зв'язку речень у тексті, загальні мовні засоби міжфразного зв'язку;</p> <p>обговорює актуальність, жанрово-родову належність, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) [9 РМЛ 2.5.2-1];</p> <p>аналізує текст, його основні ознаки, структуру [9 РМЛ 2.1.1-1];</p> <p>складає план висловлення [9 РМЛ 1.2.2-1];</p> <p>створює висловлення на пропоновану тему [9 РМЛ 3.1];</p> <p>розрізняє стилі мовлення, сферу їх використання, типи мовлення [9 РМЛ 2.2.4];</p> <p>усвідомлює різницю між текстом зі стилістичними помилками та без них;</p> <p>володіє методом підтримання уваги та застосовує його в пошуковій роботі;</p> <p>створює типові дописи/ медіатексти у цифровому середовищі для обговорення</p>	<p>Повторення відомостей про мовлення, текст, стилі й типи мовлення, засоби міжфразного зв'язку в тексті.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - створення інфографіки «Текст, його основні ознаки»; - складання висловлення за поданим початком; - складання медіатексту «Я розмовляю українською. Це модно та престижно»; - створення інтернет-мемів «Українська мова: жити для себе чи для інших?»; - створення скрайбпрезентації «Українська мова в Молдові»; - створення статей до Вікіпедії про відомих молдовських спортсменів в Україні; - складання розповіді з елементами роздуму; - написання складного плану за медіатекстом; - переклад із молдовської мови українською тексту публіцистичного стилю; - збагачення словникового запасу.

<p>особистісних і соціально важливих питань [9 РМЛ 3.2.1] ; перекладає з молдовської мови українською текст публіцистичного стилю.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>знає особливості будови опису пам'ятки історії та культури; розпізнає вжиті в тексті типи мовлення: розповідь, роздум, опис; складає опис пам'ятки, висловлює власне враження від пам'ятки, оцінює її значення для культури народу; усвідомлює важливість збереження та вивчення пам'яток історії та культури; визначає причинно-наслідкові зв'язки; з'ясовує важливість і прогнозує доцільність подальшого використання інформації, здобутої з кількох текстів; визначає мовні засоби, що забезпечують зв'язність тексту [9 РМЛ 3.1.4]; користується з певною метою залежно від мовленнєвої ситуації різними видами слухання; визначає і коментує порушені в одному чи кількох текстах проблеми [9 РМЛ 2.2.1]; формулює висновки щодо сприйнятого,</p>	<p>Типи мовлення. Опис пам'ятки історії й культури, особливості його будови.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - усний переказ текстів художнього, публіцистичного, науково-популярного стилів; текстів з елементами опису пам'ятки культури; - створення медіатекстів про збереження пам'яток архітектури з використанням фактів, аргументів; - складання й розігрування діалогу «Одного разу в ... (назва міста/села)», «Вулиці мого дитинства» (за вибором); - створення інтерактивної стрічки часу «Історія мого міста (села)» з використанням відео- та аудіоматеріалів; - усний твір-роздум на основі власних спостережень та вражень «Берег мого дитинства»; - створення тексту (реплік) за слоганами із використанням словосполучень, у яких допускаються помилки у формі залежного слова; - переклад із молдовської мови українською текстів різних стилів мовлення; - збагачення словникового запасу.

<p>оцінює прослухане [9 РМЛ 1.5.1]; складає простий і складний плани почутого [9 РМЛ 1.2.2-1]; розпізнає і передає прихований зміст почутого повідомлення [9 РМЛ 1.1.3]; переказує почуте повідомлення, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого [9 РМЛ 1.2.1]; інтегрує почуте із власним та суспільно-історичним досвідом; створює тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів, пов'язуючи різні ідеї та аргументуючи власну позицію [9 УМД 3.2.1]; дотримується принципів академічної доброчесності під час створення власних текстів [9 РМЛ 3.1.3-1] ; перекладає із молдовської мови українською текстів різних стилів мовлення.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>знає структуру і мовні засоби, характерні для тексту-опису місцевості; орієнтується у визначенні достовірності, новизни, несуперечливості інформації, відповідності своїм переконанням,</p>	<p>Особливості будови опису місцевості.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - стислий письмовий переказ розповідного тексту з елементами опису місцевості в художньому стилі; - створення вебквесту «Вулиці мого міста»; - створення відеоролика «Музика в архітектурі»;

<p>поглядам[6 РМЛ 1.6.1]; складає речення, типові для тексту-опису місцевості; переказує, створює текст з елементами опису місцевості [9 РМЛ 1.2.1] ; комунікує, визнаючи право на існування іншої думки, із дотриманням принципів етики спілкування, норм; виокремлює очевидну та приховану інформацію, розрізняє об'єктивні факти і суб'єктивні судження в тексті [9 РМЛ 1.3.1]; перекладає з молдовської мов українською тексти, що містять елементи опису місцевості.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - складання й розігрування діалогів із описом місцевості; - аналіз медіатекстів, що містить опис місцевості; - складання речень за хмаркою слів. - переклад із молдовської мови українською текстів, що містять опис місцевості; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>розрізняє стилі мовлення, зокрема офіційно-діловий; користується правилами ділового спілкування; складає доручення за зразком.</p>	<p>Ділові папери. Доручення.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - поглиблення знання про офіційно-діловий стиль мовлення та про правила ділового спілкування, - ознайомлення учнів із призначенням та формою доручення; - ознайомлення із реквізитами та вимогами до оформлення доручення; - складання доручення за зразком; - збагачення словникового запасу.

9 клас
(105 год., 3 год. на тиждень)

Мовна змістова лінія

Очікувані результати	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовні види робіт
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>сприймає усну інформацію та аналізує її [9 РМЛ 1.1.1-1];</p> <p>висловлює судження про роль мови в житті людини і суспільства;</p> <p>знає й розуміє функції мови;</p> <p>висловлює судження про роль мови й мовлення для розвитку людини [9 РМЛ 4.1.2];</p> <p>пояснює функції мови;</p> <p>обговорює й оцінює вислови про мову [9 РМЛ 1.6.1] ;</p> <p>обґрунтовує значення інформації, здобутої з прочитаного тексту;</p> <p>створює есе, зважаючи на власний життєвий досвід [9 РМЛ 3.1.1] ;</p> <p>добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення [9 РМЛ 3.1.5-2];</p> <p>збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності [9 РМЛ 3.1.4-2];</p> <p>створює невеликі типові повідомлення/ медіатексти на захищених цифрових сервісах і в соціальних мережах щодо проблем, пов'язаних з особистим досвідом та</p>	<p>Вступ</p> <p>Функції мови. Значення мови в житті людини і суспільства.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - складання конспекту, тез про функції мови; - читання вголос текстів різних стилів про роль мови в житті людини і суспільства; - складання плану до прочитаних текстів; - написання статті для Вікіпедії про значення та роль мови в житті суспільства; - укладання словника співзвучних слів української та молдовської мов; - написання формального есе «Природа – натхнення для душі»; - створення відеороликів «Спілкування сучасної молоді»; - складання медіатексту «Заговори, щоб я тебе побачив» (<i>Сократ</i>); - записування та коментування речень-висловів відомих людей про українську мову; - створення мініпроєкту «Українська мова. Історія виникнення»; - створення скрайбпрезентації «Функції української мови»; - створення сторителінгу; - переклад тексту з молдовської мови українською про значущість мови для людини та суспільства; - ознайомлення з мовними онлайн-словниками; - збагачення словникового запасу.

<p>освітньою діяльністю [9 РМЛ 2.6.2-1]; дотримується принципів академічної доброчесності під час написання статті [9 РМЛ 3.1.3]; користується словниками; перекладає тексти з молдовської мови українською.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>застосовує здобуті знання, сформовані вміння і навички на складнішому мовному матеріалі [9 РМЛ 1.1.2] ; розрізняє речення і словосполучення; правильно розставляє розділові знаки в простому ускладненому реченні й обґрунтовує їх; знає основні правила правопису; знаходить і виправляє помилки на вивчені правила [9 РМЛ 3.3.1]; складає усні й письмові висловлення різних стилів [9 РМЛ 3.1] ; користується орфографічним та тлумачним словником; складає, розігрує діалог відповідно до запропонованої ситуації, демонструючи певний рівень</p>	<p>Повторення та узагальнення вивченого Речення та словосполучення. Речення односкладні й двоскладні. Види односкладних речень. Повне й неповне речення. Просте неускладнене й ускладнене речення. Розділові знаки в простому ускладненому реченні. Основні правила правопису (за вибором учителя). Використання простих і складних речень у текстах різних стилів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - складання карти знань «Просте неускладнене й ускладнене речення»; - орфографічно-пунктуаційний практикум (робота з текстами щодо виявлення помилок на основні правила правопису слів, конструювання словосполучень, речень у текстах різних стилів та жанрів); - усний твір-роздум із використанням простих ускладнених речень (орієнтовні теми: «Люби природу не як символ душі своєї...» (М. Рильський), «Креативна особистість – запорука успіху», «Добро та милосердя врятовують світ», «Я обираю здоровий спосіб життя»); - написання посту для мережі «Фейсбук» «Один день із життя мого класу» з використанням простих ускладнених речень; - написання вільного есе; - написання твору-роздуму в публіцистичному стилі мовлення на

<p>вправності у процесі діалогу (стислисть, логічність, виразність, доречність, винахідливість тощо) [9 РМЛ 1.2.1-1];</p> <p>ініціює, підтримує розмову і реагує на репліки співрозмовника в типових ситуаціях спілкування [9 РМЛ 1.4.6-1];</p> <p>конструктивно керує емоціями, що передбачає здатність розпізнавати власні емоції та емоційний стан інших [9 РМЛ 1.8.2] ;</p> <p>уміє аналізувати та оцінювати доказовість і вагомість аргументів у судженнях [9 РМЛ 3.3.2];</p> <p>зважає на протилежні думки та контраргументи[9 РМЛ 3.2.3-2] ;</p> <p>розрізняє факти, їх інтерпретації [9 РМЛ 1.5.1-2];</p> <p>висловлює власну думку в усній і письмовій формі, обираючи для цього відповідні мовленнєві стратегії [9 РМЛ 2.4.3];</p> <p>мислить творчо, що передбачає креативність, продукування нових ідей, доброзичесне використання чужих ідей та їх доопрацювання [9 РМЛ 4.2.1-1];</p> <p>застосовує власні знання для</p>		<p>суспільну тему;</p> <ul style="list-style-type: none"> - добирання реплік для героїв коміксу, які подорожують у часі, із використанням простих неускладнених та ускладнених речень; - складання хмар слів до словосполучень; - створення ланцюжка запитань (стратегія "6W") за текстами різних стилів із використанням слів на основні правила правопису (за вибором учителя); - складання діалогів відповідно до запропонованої ситуації спілкування: приватна розмова, обговорення певної теми, обговорення самостійно обраної теми, розігрування діалогу із дотриманням норм української літературної мови, мовленнєвого етикету і правил спілкування; - розігрування діалогу «Духовність і сучасний світ», «Сучасне бачення моди», «На колір і смак товариш не всяк»; - переклад тексту з молдовської мови українською; - збагачення словникового запасу.
--	--	---

<p>створення нових об'єктів, ідей; дотримується мовленнєвого етикету і правил спілкування [9 РМЛ 3.2.3-2]; перекладає тексти з молдовської мови українською.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>знає відомості про складне речення, типи складних речень (сполучникові і безсполучникові), засоби зв'язку між простими реченнями в складному; визначає види складних речень (сполучникові і безсполучникові), засоби зв'язку між частинами речення у складному, межі частин у складному реченні, кількість граматичних основ у ньому; розпізнає у тексті складносурядні речення, визначає їх структуру, смисловий зв'язок і засоби зв'язку між його частинами; правильно ставить розділові знаки між частинами складносурядного речення й обґрунтовує їх; ураховує відмінності уживання розділових знаків у складносурядному реченні в українській і молдовській мовах;</p>	<p>Синтаксис. Пунктуація. Складне речення, його ознаки. Види складних речень (сполучникові й безсполучникові)</p> <p>Складносурядне речення, його будова і засоби зв'язку в ньому. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки між частинами складносурядного речення. Інтонація складносурядного речення. Синоніміка складносурядних речень з різними сполучниками, а також складносурядного речення і простих речень. Використання складносурядних речень у текстах наукового, публіцистичного стилів. Урахування відмінностей уживання розділових знаків у складносурядному реченні в українській і молдовській мовах.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - створення відеоскрайбінгу «Таке просте складне речення»; - створення карти знань «Складне речення»; - написання твору за поданим початком «Українське Різдво», «Традиційні ремесла молдован» із використанням складних речень; - складання тексту в публіцистичному стилі (орієнтовні теми: «Математика навколо нас», «Спортивні тріумфи України», «Копійка гривню береже. Чи варто бути заощадливим?») із використанням складносурядних речень; - творчий письмовий переказ тексту художнього стилю (зміна особи, зміна послідовності передачі окремих епізодів, висловлення власних міркувань, критичної оцінки до змальованого в тексті тощо); - створення пічворку «Види складних речень»; - робота з деформованим текстом; - створення сторителінгу; - складання допису про враження від

<p>знаходить й виправляє помилки на вивчені правила [9 РМЛ 3.3.1];</p> <p>аналізує й оцінює виражальні можливості складносурядних речень та інших синонімічних конструкцій [9 РМЛ 4.2.4-1];</p> <p>висловлює власні думки, почуття, ставлення та ідеї;</p> <p>інтерпретує художні тексти класичної та сучасної художньої літератури (української та зарубіжних) [9 РМЛ 4.2.3];</p> <p>взаємодіє з іншими особами в цифровому просторі [9 РМЛ 3.2.1-1];</p> <p>дотримується норм літературної мови [9 РМЛ 2.2.4-1];</p> <p>орієнтується в історичному просторі [9 РМЛ 2.2.6-1];</p> <p>уміє працювати з деформованим текстом [9 РМЛ 2.2.2-1];</p> <p>логічно структурує власне повідомлення [9 РМЛ 3.1.1-1];</p> <p>складає висловлювання в усній і письмовій формі на соціокультурну тему, використовуючи в них виражальні можливості складносурядних речень [9 РМЛ 3.1];</p>		<p>екскурсії (у тому числі віртуальної) містами України з використанням складносурядних речень;</p> <ul style="list-style-type: none"> - створення інфографіки «Розділові знаки у складносурядних реченнях»; - складання пам'ятки «Правила спілкування в чатах» з урахуванням відмінностей уживання розділових знаків у складносурядному реченні в українській і молдовській мовах; - обговорення питання «Чому віртуальний світ витісняє реальність?», «Спілкування в соцмережах» із використанням складносурядних речень; - написання вільного есе; - створення хронологічної стрічки «Молдовські обряди та звичаї: від давнини до сьогодення»; - обговорення питання «Звичаї та обряди моїх предків» із використанням складних речень; - складання реклами з використанням складних речень; - докладний усний переказ тексту наукового стилю з використанням складних речень; - переклад наукового тексту з молдовської мови українською; - збагачення словникового запасу.
---	--	--

<p>правильно і комунікативно доцільно використовує у різних мовленнєвих ситуаціях складносурядні речення; перекладає науковий текст з молдовської мови українською.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>знаходить складнопірядне речення в тексті, зокрема з кількома пірядними частинами; визначає головну і пірядну частини, види складнопірядних речень, їх істотні ознаки, межі головної і пірядної частин, кількість частин; розрізняє сполучники і сполучні слова; правильно ставить коми між частинами складнопірядного речення й обґрунтовує їх; конструює складнопірядні речення різних видів; створює висловлення для соціальних мереж [9 РМЛ 3.1.1]; уважно слухає і розуміє висловлювання інших людей [9 РМЛ 1.1.1]; знаходить і виправляє помилки на вивчені правила [9 РМЛ 3.3.1]; правильно інтонує складнопірядні</p>	<p>Складнопірядне речення, його будова і засоби зв'язку в ньому. Основні види складнопірядних речень: з означальними, з'ясувальними, обставинними пірядними частинами (місця, часу, способу дії і ступеня, порівняльні, причини, мети, умови, наслідкові, допустові). Складнопірядне речення з кількома пірядними частинами. Розділові знаки між головною і пірядною частинами складнопірядного речення. Розділові знаки у складнопірядному реченні з кількома пірядними частинами. Інтонація складнопірядного речення. Синоніміка сполучникових складних, складнопірядних і простих речень з відокремленими членами. Використання складнопірядних</p>	<ul style="list-style-type: none"> - створення карти знань «Складнопірядне речення»; - написання статті до Вікіпедії про види складнопірядних речень; - мінідослідження «Розрізнення видів складнопірядних речень з однаковими сполучниками та сполучними словами: <i>Люблю край, де пройшло моє дитинство – Думками завжди там, де мати моя рідна</i>»; - написання статті до Фейсбуку (орієнтовні теми: «Футбол – гра витривалих», «Здорове тіло – продукт здорового розуму», «Гімнастика для очей (рук, ніг) під час роботи з комп'ютером») із використанням складнопірядних речень; - створення висловлення для соціальних мереж (орієнтовні теми: «У світі професій», «Як відшукати свій шлях у житті»; «Уміння економити – уміння заощадити») із використанням сполучникових речень; - укладання мапи найбільших водних об'єктів, що знаходяться на території України, із зазначенням короткої характеристики у вигляді

<p>речення; аналізує і порівнює виражальні можливості складнопідрядних речень та інших синонімічних конструкцій у текстах різних стилів [9 РМЛ 1.1.3]; дотримується принципів академічної доброчесності під час написання статті [9 РМЛ 3.1.3].; складає висловлювання в усній і письмовій формі на соціокультурну тему, використовуючи в них виражальні можливості складнопідрядних речень [9 РМЛ 3.1.5-2]; правильно і доцільно використовує в різних мовленнєвих ситуаціях складнопідрядні речення; чітко та грамотно висловлює власні думки при написанні есе, висловлення [9 РМЛ 3.1.1]; структурує речення у зв'язний текст [9 РМЛ 3.1.2]; інтегрує інформацію, подану в різні способи в межах одного або кількох текстів [9 РМЛ 2.6.1-1]; редагує складні речення, у яких допущено граматичні помилки [9 РМЛ 3.3.3-2]; перекладає текст, що містить відмінності уживання розділових</p>	<p>речень у текстах наукового, публіцистичного стилів. Урахування відмінностей уживання розділових знаків у складнопідрядному реченні в українській та молдовській мовах.</p> <p>Міжпредметні зв'язки. Використання складнопідрядних речень у художніх текстах (література) та наукових (географія).</p>	<p>складнопідрядного речення (наприклад: <i>Дніпро – головний постачальник води в Україні, оскільки його водними ресурсами користуються близько 30 млн. мешканців держави</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> - укладання пам'ятки «Комп'ютер та здоров'я здобувача освіти» з використанням складнопідрядних речень; - написання вільного есе «Література – джерело вічного натхнення» з використанням складнопідрядних речень; - написання твору-роздуму «Чи зможуть із часом селфі замінити родинні фотографії?» з використанням складнопідрядних речень; - редагування складних речень, у яких допущено граматичні помилки; - переказ-переклад тексту, що містить відмінності уживання розділових знаків у складнопідрядному реченні, із молдовської мови українською; - збагачення словникового запасу.
--	---	--

<p>знаків у складнопідрядному реченні в українській та молдовській мовах.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>знаходить безсполучникові складні речення у текстах; визначає їх основні ознаки, смислові відношення між частинами безсполучникових складних речень; правильно ставить розділові знаки між частинами безсполучникового складного речення й обґрунтовує їх; правильно інтонує безсполучникові складні речення, зважаючи на особливості інтонувannya їх у молдовській та українській мовах; знаходить і виправляє у реченнях помилки на вивчені правила [9 РМЛ 3.3. 1]; висловлює власну думку в усній і письмовій формі [9 РМЛ 1.7.1-2]; словесно передає власні думки, почуття, переконання, зважаючи на мету та учасників комунікації, обирає для цього відповідні мовленнєві стратегії [9 РМЛ 1.7.1-1]; аналізує і порівнює виражальні можливості безсполучникових</p>	<p>Безсполучникове складне речення Смислові відношення між частинами безсполучникового складного речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні. Інтонація складного безсполучникового речення. Синоніміка складних речень із сполучниками, без сполучників і простих речень. Використання безсполучникових складних речень у висловлюваннях розмовного, публіцистичного і художнього стилів. Особливості інтонувannya безсполучникових речень у молдовській та українській мовах.</p> <p>Міжпредметні зв'язки. Опис у художньому творі (література).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - створення скрайбпрезентації «Безсполучникове складне речення»; - створення карти знань «Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні»; - створення слайдшоу «Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні»; - створення кроссенсу «Безсполучникове складне речення»; - написання твору-роздуму в публіцистичному стилі (орієнтовні теми: «Чи можна/варто протиставляти телебачення художній літературі?», «Друзі реальні чи віртуальні?») із використанням безсполучникових речень; - написання есе (орієнтовні теми: «Так багато на світі горя, люди, будьте взаємно красивими!» (Ліна Костенко), «Орлині крила маєм за плечима, самі ж кайданами прикуті до землі» (Леся Українка) із використанням безсполучникових речень; - складання медіатексту «Мистецтво життя – це пошук гармонії» (Б.Гаврилишин) із використанням безсполучникових речень; - складання допису до шкільного вебсайту для школярів «Небезпечна вулиця. Правила дорожнього руху», «Надання першої

<p>складних речень із синонімічними синтаксичними конструкціями в невеликих текстах розмовного, публіцистичного і художнього стилів; правильно будує безсполучникові складні речення з різними смисловими відношеннями між його частинами [9 РМЛ 3.1.5-2]; використовує їх виражальні можливості в усних і письмових висловлюваннях на певну соціокультурну тему [9 РМЛ 3.1.5-2]. грамотно та правильно будує медіатекст [9 РМЛ 3.2.1-1]; створює дописи до соціальних мереж [9 РМЛ 3.2.1]; редагує речення та медіатексти із безсполучниковими складними реченнями [9 РМЛ 3.3.3-2]; здійснює переклад тексту з молдовської мови українською; перекладає текст з молдовської мови українською.</p>		<p>допомоги товаришу при нещасному випадку»;</p> <ul style="list-style-type: none"> - складання слоганів для білбордів «Здорове харчування» із використанням безсполучникових речень; - укладання словничка українських традиційних слів увічливості, побудова з ними безсполучникових складних речень; - усний твір-роздум у публіцистичному стилі мовлення на суспільну тему; - створення доповіді для вебконференції «Сучасні українські та молдовські письменники» з використанням безсполучникових речень та дотриманням особливостей інтонуювання безсполучникових речень у молдовській та українській мовах; - редагування речень та медіатекстів із безсполучниковими складними реченнями; - письмовий переказ-переклад тексту з молдовської мови українською; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>знаходить у тексті складне речення з різними видами зв'язку; визначає його основні ознаки і структуру;</p>	<p>Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку Розділові знаки у складному</p>	<ul style="list-style-type: none"> - створення інфографіки «Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку»; - створення пазлу «Складне речення з різними видами зв'язку»; - створення хмари слів до сполучення <i>складна</i>

<p>правильно розставляє в реченнях розділові знаки й обґрунтовує їх; знаходить і виправляє помилки на вивчені правила [9 РМЛ 3.3. 1]; складає, розігрує діалог відповідно до запропонованої ситуації, демонструючи певний рівень вправності у процесі діалогу (стислість, логічність, виразність, доречність, винахідливість тощо) [9 РМЛ 1.6.1-1] ;</p> <p>висловлює власні думки, почуття, ставлення та ідеї, взаємодіє з іншими особами в письмовій формі [9 РМЛ 1.7.2];</p> <p>аналізує й зіставляє виражальні можливості складних речень з різними видами зв'язку і синонімічних конструкцій [9 РМЛ 3.1.5-2] ;</p> <p>будує складні речення з різними видами зв'язку;</p> <p>складає усні й письмові висловлювання публіцистичного і наукового стилів, доцільно використовуючи виражальні можливості складних синтаксичних конструкцій [9 РМЛ 2.6.1-1];</p> <p>інтегрує інформацію, подану в різні</p>	<p>реченні з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку. Синоніміка складних синтаксичних конструкцій з простими. Використання складних речень із різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку в текстах різних стилів.</p> <p>Міжпредметні зв'язки. Використання складних синтаксичних конструкцій у художніх описах (література).</p>	<p><i>синтаксична конструкція;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - редагування речень із різними видами зв'язку; - написання вільного есе «Південна Пальміра – місто на чорноморському узбережжі» з використанням складних синтаксичних конструкцій; - написання твору-роздуму на морально-етичну тему в публіцистичному стилі (орієнтовні теми: «Українська іграшка – чарівний дивосвіт мистецтва», «Книга в ХХІ столітті – виняток чи повсякдення?», «Сімейні реліквії моєї родини») із використанням речень з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку; - написання тексту-розповіді про волонтерський рух в Україні з використанням речень із різними видами сполучникового зв'язку; - створення висловлення до електронної газети (орієнтовні теми: «Перше кохання», «Дружба та товаришування», «Найвища краса – краса вірності») із використанням речень із різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку; - написання твору про місце України в європейській спільноті; - створення колажу фрагментів віршів поетів-
--	--	--

<p>способи в межах одного або кількох текстів [9 РМЛ 2.6.2-1]; перекладає з молдовської мови українською тексти, що потребують творчого продовження.</p>		<p>земляків із використанням складних речень; - складання й розігрування діалогів-обговорень про доцільність використання зароблених грошей із різними співрозмовниками (товаришем, батьками тощо) із використанням речень із різними видами сполучникового зв'язку; - усний переказ-переклад тексту із творчим завданням із молдовської мови; - збагачення словникового запасу.</p>
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i> дотримується норм української літературної вимови [9 РМЛ 4.1.1-1]; визначає і виправляє допущені в усному мовленні орфоепічні помилки [9 РМЛ 3.3.1]; правильно пише й обґрунтовує написання слів із зазначеними орфограмами [9 РМЛ 3.3.2]; знаходить і виправляє орфографічні, лексичні, граматичні й стилістичні помилки [9 РМЛ 3.3.1]; користується орфографічним та орфоепічним словниками; правильно будує і використовує в мовленні речення різних типів [9 РМЛ 4.2.1];</p>	<p>Повторення і систематизація вивченого в 5-9 класах Фonetика. Графіка. Орфоепія. Лексика. Будова слова. Словотвір Основні правила української літературної вимови. Значущі частини слова. Основні способи словотвору. Орфограми в префіксах і суфіксах. Морфологія. Частини мови. Самостійні частини мови. Службові частини мови. Синтаксис. Словосполучення і речення як синтаксичні одиниці. Члени речення. Відокремлення членів речення. Звертання, вставні слова, словосполучення і речення. Розділові знаки в простому і складному реченнях.</p>	<p>- створення скрайбпрезентації «Будова слова. Словотвір»; - написання тексту-презентації для спортивної команди, що представлятиме місто/село на змаганнях із використанням простих і складних речень; - створення алгоритму дій щодо вживання префіксів пре-, при-, прі-; - складання письмових висловлень, що містять погодження на пропозицію подорожі до гірськолижного курорту (рафтингу) із використанням відокремлених членів речень; - захист мініпроектів «Частини мови»; - орфографічно-пунктуаційний практикум на виявлення помилок (за правилами, що вивчалися впродовж року); - створення реклами «Складне речення»; - використання різних видів роботи і комунікативних завдань (на розсуд учителя),</p>

<p>правильно ставить розділові знаки відповідно до вивчених пунктуаційних правил; знаходить і виправляє пунктуаційні помилки на вивчені правила [9 РМЛ 3.3.1]; інтегрує інформацію, подану в різні способи в межах одного або кількох текстів [9 РМЛ 3.3.2-1]; перекладає з молдовської мови українською тексти художнього стилю.</p>	<p>Орфографія. Пунктуація.</p>	<p>які впродовж року виявилися найбільш ефективними та зацікавили учнів;</p> <ul style="list-style-type: none"> - складання слоганів для реклами гаджетів; - створення хмари слів «Способи словотворення»; - написання вільного есе; - створення абетки ввічливих слів із використанням службових частин мови; - складання речень за інтернет-мемами із використанням звертань, вставних слів; - створення інфографіки «Орфограми в префіксах і суфіксах»; - письмовий переказ-переклад тексту художнього стилю; - збагачення словникового запасу.
<p>Мовленнєва змістова лінія</p>		
<p>Очікувані результати</p>	<p>Зміст навчального матеріалу</p>	<p>Орієнтовні види робіт</p>
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i> розрізняє такі поняття, як мовлення і спілкування, текст, стилі мовлення і типи мовлення; визначає типи, стилі мовлення; знає відомості про мовленнєву діяльність, різновиди аудіювання; усвідомлює основні правила спілкування, вимоги до мовлення; висловлює думки, почуття, погляди (через слухання, говоріння, читання, письмо);</p>	<p>Відомості про мовлення Повторення вивченого про мовлення і спілкування, про текст, стилі мовлення і типи мовлення. Вимоги до мовлення. Особливості спілкування в інтернет-просторі. Уникання небезпечного спілкування в соціальних мережах. Моделювання різних форм спілкування (діалогів і монологів етикетного характеру) у соціальних</p>	<ul style="list-style-type: none"> - удосконалення вмінь сприймати на слух і розуміти автентичне мовлення в типових ситуаціях спілкування, здобувати, критично оцінювати і доречно використовувати необхідну інформацію; - розвиток аудіативної пам'яті, уваги, уяви, логічного мислення; - читання мовчки і вголос текстів різних стилів, типів і жанрів мовлення, зокрема різноманітних жанрів фольклору. - розуміння фактичного змісту прочитаного

<p>розуміє ситуацію спілкування, її складові та дотримується основних правил спілкування [9 РМЛ 1.1.2]; уміє моделювати різні форми спілкування у соціальних мережах, на форумах [9 РМЛ 3.2.4-2]; усвідомлює важливість дотримання правил етикету [9 РМЛ 3.2.3-2]; аналізує текст, його основні ознаки, структуру [9 РМЛ 2.4.1-1]; формулює вимоги до мовлення; усвідомлює зручність спілкування за допомогою сучасних засобів мобільного зв'язку та інтернет-ресурсів [9 РМЛ 3.2.4]; грамотно і безпечно комунікує в інформаційному просторі [9 РМЛ 3.2.2]; розуміє фактичний зміст висловлювань інших людей з одного прослуховування [9 РМЛ 1.5.1-1]; користується різними видами аудіювання (ознайомлювальним, вивчальним, критичним) залежно від мовленнєвої ситуації, адекватно сприймаючи основну думку висловлювання, особливості його структури і мовного оформлення [9 РМЛ 1.4.1-1]; оцінює мовне оформлення тексту</p>	<p>мережах, на форумах. Види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо). Різновиди аудіювання: ознайомлювальне, вивчальне і критичне (повторення).</p>	<p>(відповіді на проблемні запитання за змістом). - моделювання різних форм спілкування (діалогів і монологів етикетного характеру) у соціальних мережах, на форумах; - мінідослідження мовних засобів різних стилів мовлення; - спостереження «Використання мовних кліше і штампів, усталених зворотів у документах»; - доповнення медіатекстів синонімами, паронімами, метафоричними епітетами, риторичними фігурами; - творення кроссенсу «Текст»; - добирання мовних засобів відповідно до задуму висловлювання і стилю мовлення; - стислий усний переказ тексту публіцистичного стилю; - переклад тексту з молдовської мови українською; - збагачення словникового запасу.</p>
--	---	--

<p>[9 РМЛ 4.1.2-1]; засвоює і використовує найбільш важливу й актуальну інформацію з прослуханих повідомлень, текстів різних стилів, типів і жанрів мовлення [9 РМЛ 2.2.1-1]; виразно читає вголос тексти різних стилів, типів і жанрів [9 РМЛ 2.4.1-1]; користується залежно від мовленнєвої ситуації відомими різновидами читання [9 РМЛ 2.5.3-1]; складає план прочитаного; визначає способи підвищення власної читацької культури [9 РМЛ 2.5.2-1]; засвоює прочитаний мовчки текст [9 РМЛ 2.6.1-2]; оцінює прочитане з погляду змісту, форми, задуму і мовного оформлення [9 РМЛ 2.7.2-2]; перекладає тексти з молдовської мови українською.</p>		
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i> розрізняє стилі мовлення; знає ознаки офіційно-ділового стилю; оформлює документи за встановленою формою згідно з</p>	<p>Ділові папери. Автобіографія. Заява</p>	<ul style="list-style-type: none"> - поглиблення знань про офіційно-діловий стиль мовлення; - укладання пам'ятки про правила ділового спілкування; - ознайомлення з реквізитами та вимогами до складання автобіографії, заяви;

<p>реквізитами [9 РМЛ 2.6.1-1] ; дотримується правил ділового спілкування [9 РМЛ 2.4.4-1] .</p>		<ul style="list-style-type: none"> - складання автобіографії, заяви за зразком; - редагування автобіографії, заяви; - складання автобіографії від імені літературного героя; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>знає різні способи фіксації почутого і прочитаного й розрізняє їх [9 РМЛ 4.2.4-1] ;</p> <p>знає правила оформлення тез, структуру тез [9 РМЛ 1.2.2-1];</p> <p>складає тези статей [9 РМЛ 2.6.1-1];</p> <p>інтегрує інформацію, подану в різні способи в межах одного або кількох текстів [9 РМЛ 3.3.2-1];</p> <p>оформлює тези відповідно до правил пунктуації [9 РМЛ 1.2.2-1];</p> <p>дотримується принципів академічної доброчесності під час складання тез [9 РМЛ 3.1.3].</p>	<p>Тези статей на морально-етичні та суспільні теми</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення із поняттям тези статті; - формулювання основних положень статті / фрагменту статті / розділу книги; - складання тез статей на морально-етичні та суспільні теми; - добирання цитат із першоджерела; - дотримання культури писемного мовлення; - збагачення словникового запасу.
<p><i>Здобувач / здобувачка:</i></p> <p>читає, слухає, сприймає і робить виписки з почутого й прочитаного [9 РМЛ 2.7.1-1];</p> <p>оформлює тематичні виписки;</p> <p>засвоює прочитаний мовчки текст [9 РМЛ 2.6.1];</p> <p>визначає способи підвищення</p>	<p>Тематичні виписки як спосіб засвоєння і запам'ятовування почутого і прочитаного</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення із поняттям тематичні виписки; - оформлення виписок за зразками; - формування таких комунікативних умінь, як уміння читати, слухати й робити виписки з прослуханого й прочитаного; - дотримання культури писемного мовлення; - удосконалення вміння вибирати головне, опускаючи другорядне й менш істотне;

<p>власної читацької культури [9 РМЛ 2.7.1] ; засвоює і використовує найбільш важливу й актуальну інформацію з почутого і прочитанного [9 РМЛ 2.7.2-2] .</p>		<p>- збагачення словникового запас</p>
---	--	--